

KOCKY

ROS

REGIONÁLNE OSVETOVÉ STREDISKO
V LEVICIACH

TAKÍ SME Medzinárodný folklórny festival

THIS IS US International Folklore Festival

**8-12.9.
2021**

realizované pod záštitou poslancu Národnej rady SR
a podpredsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja Mariána Kéryho

Zahraničné súbory ONLINE

**Zespól Regionálny Mystkowianie /PL, Bihari János /HU
Kyjovánek /CZ, SLPT Žerotín /CZ, Miqesia Tirana /ALB**

8.9. Ipeľský Sokolec a Šahy

9.9. Veľké Kozmálovce

10.9. Levice

11.9. Šahy a Čankov

12.9. Pukanec

DFS Tekovanček, FSS Veselí chlapi

FS Vatra seniori, Spojené huky Slovenska

FS Tekovan, FSS Trnky, UFS Mladost' /BB

FSS Vrbovianka, RFS Romano Jilo, DFS Lisna

FSS Bazalička, FS Volosan

zmena programu vyhradená

VSTUP VOĽNÝ

organizátor

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným partnerom
podujatia je

EÚROPA NA PODPORU KULTURY A KULTURNÝCH NEHEN

Mesto
Levice

PRENIESLI SME SA DO VIRTUÁLNEHO SVETA

Začiatok roka 2021 sa niesol takmer v identickej pandemickej situácii, ako na sklonku roka 2020. Situácia sa vzhľadom na situáciu okolo nového koronavírusu nezlepšovala, priam zhoršovala. Zostali naďalej zavreté školy či internáty, obchody aj služby, kultúrne organizácie. Všetci zamestnanci, ktorí mohli, pracovali z domu. Neustále stúpajúce čísla infikovaných, hospitalizovaných a úmrtí stúpal. Zákaz vychádzania, obmedzený pohyb a takmer žiadna socializácia celú atmosféru len zhoršovala. Organizácia verejných kultúrnych podujatí dostala absolútну stopku od 1.10.2020.

Preniesli sme sa do virtuálneho sveta. Prispôsobili sme sa.

V tejto neľahkej životnej a pracovnej situácii sme v ROSke vypracovali plán činnosti a „online“ podujatí na obdobie január až apríl 2021. Na štyri mesiace s nádejou, že máj a jún už bude plnohodnotný – s reálnou účasťou divákov! V našich Kockách sa dočítate, pre akú cieľovú skupinu boli webináre, výstavy či súťaže určené, kto podujatia lektoral a ako sa nám darilo.

Vzdelávali sme v oblasti tradičnej ľudovej kultúry, neprofesionálneho umenia, venovali sme sociálnej a primárnej prevencii:

V januári sme cez platformu Zoom ponúkli prednášku pre kronikárov: Kronikárske dilemy. Vyhlásili sme súťaž pre fotografov: Fotografia mesiaca, ktorá bola vyhlásená na každý mesiac osobitne. Najlepšia fotka bola vždy ocenená užitočnou vecnou cenou. Intenzívne sme pripravovali Dni fotografie v Leviciach – medzinárodný fotografický festival (ďalej len DFLV).

Vo februári sme rozbehli výtvarno-remeselné online workshopy: Stopmotion animácie a Keramický workshop. Prednáška o Komixe, ktorú sme spracovali, bola inšpiratívnou predlohou pre mnohých výtvarníkov. Prednáška Fašiangy v Tekove bola príjemným spestením očakávaných Veľkonočných sviatkov. Rozbehli sme sériu online stretnutí v oblasti sociálnej a primárnej prevencie: Otvorené stretnutia. Ocenili sme najkrajšiu fotografiu mesiaca február. Pokračovali sme v prípravách DFLV.

V marci sme pokračovali webinárom Kronikárska prax, Otvorené stretnutia pre ženy, Tradičná tanečná kultúra západného Slovenska. Spracovali sme prednášku o rode Eszterházyovcov, predstavili publikáciu, na ktorej vydaní pracujeme: Na ceste k divadlu. Pokračovali sme výtvarnými online workshopmi: Flip book, Graffity ABC. Venovali sme sa canisterapii, vyhlásili súťaž Krása z kasni a foto mesiaca marec.

V apríli sme priniesli dva webináre: Keď si ja zaspievam a Otvorené stretnutia pre ženy. Vyhodnotili sme okresnú súťaž Výtvarné spektrum (výtvarná súťaž pre amatérskych výtvarníkov, postupová na krajskú) a priniesli aj online výstavu. Tak isto sme pokračovali v súťaži foto mesiaca apríl. Napriek intenzívnej príprave DFLV, sme uvažovali, či podujatie zrealizujeme. Váhali sme. Cestovať sa stále nedalo a všetko bolo veľmi komplikované. Padlo rozhodnutie: ideme do toho!

Mierne uvolňovanie

Od 3.5. sa našťastie situácia v súvislosti s coronavírusom začala mierne zlepšovať. Mierne. Zaviedol sa kultúrny covid automat, ktorý nám dovolil, alebo nepovolil organizovať podujatia. Rozbehli sme sa.

Priniesli sme medzinárodný fotografický festival Dni fotografie v Leviciach. Výstavy už bolo možné realizovať, návštěvnosť bola ale stále obmedzená. Z tohto dôvodu sme investovali do realizácií virtuálnych prehliadok, ktoré výrazným spôsobom zvýšili návštěvnosť našej web stránky, FB stránky no a v neposlednom rade samotného podujatia. Priniesli sme 14 výstav a 6 sprievodných podujatí. Toto podujatie je jedným z najvýznamnejších podujatí na Slovensku v oblasti fotografickej tvorby. Vystavili sme fotografie autorov z Čech, Poľska, Maďarska, Slovenska, Francúzska, Číny, Nemecka a Holandska. Na tomto projekte, ktorý podporil Fond na podporu umenia a Fond na podporu kultúry národnostných menšíň, participoval aj Poľský inštitút, České a Francúzske centrum, Maďarský kultúrny inštitút. Festival trval od 14.5. do 5.7.

Výstavy sú stále k nahliadnutie na našej web stránke.

S radosťou sme rozbehli veľký vzdelávací projekt Vzdelávame umením podporený Fondom na podporu umenia. Je to celoročný projekt, ktorý v oblasti tradičnej ľudovej kultúry a neprofesionálneho umenia zahŕňa 47 podujatí/aktívít: výtvarné a remeselné workshopy, folklórne, fotografické, filmové, divadelné. Ďalej sme vyhodnotili dve okresné súťaže, kde sme spracovali aj online výstavy, priniesli sme okresnú súťaž Hviezdoslavov Kubín.

V ROSke sa 6 mesiacov rozhodne svedomito pracovalo! Zorganizovali sme spolu 57 podujatí. Vydali sme Antistresové maľovanky ľudových vzorov Tekova a Hontu a aj katalóg Dni fotografie v Leviciach. Vydali sme elektronickú publikáciu MINI KOCKY. Získali sme finančné prostriedky z Fondu na podporu umenia, Fondu na podporu kultúry národnostných menšíň, Ministerstva vnútra SR, Národného osvetového centra v Bratislave spolu vo výške 55.480,00€.

Som presvedčená, že jeseň bude naďalej priať realizácií našich podujatí a projektov, kde sa, verím, stretneme.

Alžbeta Sádovská, riaditeľka ROS Levice

OBSAH 2021

DIVADLO A HOVORENÉ SLOVO

05-10

FILM A FOTOGRAFIA

11-24

VZDELÁVANIE A PREVNCIA

25-33

FOLKLÓR

34-47

TAKÍ SME

48-51

VÝTVARNÁ TVORBA A REMESLÁ

52-62

podujatia Regionálneho osvetového strediska v Leviciach
sa v roku 2021 realizujú aj vďaka finančnej podpore

fond
na podporu
umenia

FOND NA PODPORU HUČKOVÝCH MINOROV

INSTITUT
FRANÇAIS

Slovaquie

občasník Regionálneho osvetového strediska v Leviciach
(ROS) KOCKY

zriadovateľom ROS je Nitriansky samosprávny kraj
vydáva ROS od roku 2008

vychádza 2x ročne

číslo I. 2021

kontakt: ROS, Fr. Hečku 25, 934 47 Levice, 036 631 6667
za obsah zodpovedá: Alžbeta Sádovská, riaditeľka ROS

texty, články, príspevky: kolektív ROS

grafické spracovanie a úprava: Boris Beláni, ROS

fotografie použité v občasníku: archív ROS

fotografia na obálke vpred: Eli Dijkerk

fotografia na obálke vzadu: Gabriella Héja

neprešlo jazykovou úpravou

výšlo v náklade 500 kusov

1.8.2021

EV: 5625/18

ISSN: 2585-8688

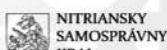
nepredajné

distribuované do obcí okresu Levice,

osvetovým strediskám na celom Slovensku,

občianskym združeniam, jednotlivcom doma a v zahraničí

www.roslevice.sk

[/roslevice](https://fb.com/roslevice) [/ROS Levice](https://www.youtube.com/ROS Levice)

DIVADLO A HOVORENÉ SLOVO

WORKSHOPY TVORIVEJ DRAMATIKY

Vzdelávame umením

Zámerom workshopov tvorivej dramatiky je predstaviť ju ako systém riadeného aktívneho sociálno-umeleckého učenia detí zameraného na rozvoj myšlenia, estetického cítenia, kreativity, komunikácie (verbálnej i neverbálnej), ako aj ukázať možnosti rozvoja osobnosti dieťaťa, prosociálneho správania prostredníctvom využívania základných princípov, prostriedkov a postupov drámy a divadla.

Je to aj špecifická metóda osvojovania vedomostí a zručností v rôznych edukačných jednotkách tvoriacich obsahovú náplň výchovno-vzdelávacieho procesu.

Na základe vzniknutých potrieb zo strany učiteľiek MŠ im ponúkame možnosť vyskúšať si niektoré techniky a metódy z pozície dieťaťa, vďaka interaktívnym formám spolupráce prehľbovať svoje zručnosti, osvojiť si, ktoré metódy sú vhodné pri plnení výkonových štandardov v MŠ a ich význam pri rozvíjaní dieťaťa predškolského veku.

Ide o štyri workshopy pre učiteľky materských škôl v okrese Levice, ktoré podporuje Fond na podporu umenia.

Ich cieľom je oboznámiť účastníkov s metódami tvorivej dramatiky, ktoré je možné využiť v edukačnom procese v MŠ. Nejde o teoretické znalosti, ktoré už učiteľky majú, ale ich praktické využívanie v súvislosti s ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v MŠ.

Toto sa nám aj podarilo dňa 25.6. na prvom takomto workshope. Uskutočnil sa v kultúrnom dome v Starom Tekove s vopred prihlásenými záujemcami. Boli to učiteľky materských škôl zo Starého Tekova, Hronských Kľačian a Kozárovciach. Najbližšie plánujeme tieto workshopy ponúknut' a zorganizovať pre učiteľky materských škôl v Šahách, v Želiezovciach a v Leviciach a to v druhej polovici roka 2021. Odbornou lektorkou bola a bude nadálej Mgr. Mária Mészárošová, ktorá v tejto oblasti roky pracuje a má teda bohaté skúsenosti v praxi. Okrem toho, že je herečka aj v oblasti detskej dramatickej tvorivosti dospelých hrajúcich pre deti, pôsobí ako profesorka na Strednej odbornej škole pedagogickej v Leviciach.

Slavka Prevendarčíková

67. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN okresné kolo recitačnej súťaže

hodnotila Eliška Sadíleková, Judita Sadíleková
a Ľubica Opaterná formou video prezentácií

Tento rok sme recitačnú súťaž Hviezdoslavov Kubín v prvej, druhej, tretej a štvrtnej kategórii zorganizovali 10.júna 2021 formou premietania videozáZNAMOV. Aj obvodné kolá v Leviciach, Želiezovciach a Tlmačoch prebehli v apríli len touto formou, keďže bola organizácia podujatí pre školopovinné deti zakázaná.

Úroveň prednesov vo všetkých kategóriách bola oproti minulým rokom oveľa slabšia. Zrejme je to spôsobené tým, že recitátorov počas dištančného vyučovania pripravovali vo väčšej miere rodičia ako pedagógovia, resp. spolupráca s pedagógom prostredníctvom internetu nemala taký efekt ako pri osobnom kontakte. Porota zvažovala, do akej miery tento pokles úrovne vyjadri pri udeľovaní cien v jednotlivých kategóriях. Čiastočne ich kritériá zmiernili, rozhodli sa však udržať istý štandard a niektoré miesta preto neudelili.

Napriek tomuto konštatovaniu nemôže porota recitátorom všetkých vekových kategórií uprieť veľké nasadenie a chuf' recitovať. Vo svojom prejave boli suverenni, cítif', že si svoje vystúpenie užívali, že nám chcú niečo povedať. Robia to však často intuitívne. Je preto na pedagógoch a lektorkach, aby ich viedli a ukázali možnosti ako text uchopíť a vedome ho výrazovo spracovať.

V prvej kategórii poézia získala prvé miesto Petra Krčmárová zo ZŠ Tlmače, v próze prvé miesto nebolo udelené. V druhej kategórii poézia získala prvé miesto Sabina Hlôšková zo ZŠ Š. Senčíka v Starom Tekove, v próze Viktória Jančová z Gymnázia A. Vrábla v Leviciach. V tretej kategórii poézia získala prvé miesto Nela Blažeková z Gymnázia A. Vrábla v Leviciach, v próze prvé miesto nebolo udelené. V štvrtnej kategórii poézia prvé miesto udeľené nebolo, v próze získala prvé miesto Luisa Vydrová z Gymnázia A. Vrábla v Leviciach.

Postupujúci recitátori z prvých miest sa v septembri zúčastnia krajskej súťaže v Nových Zámkoch.

Slavka Prevendarčíková

NA CESTE K PREDNESU

Edičná činnosť Regionálneho osvetového strediska v Leviciach

Regionálne osvetové stredisko sa venuje aj edičnej činnosti. Tento rok pripravujeme vydať publikáciu „NA CESTE K PREDNESU“ autorky Renaty Jurčovej. S Renatou Jurčovou, režisérkou, dramaturgičkou, lektorkou, herečkou, pedagogičkou a pracovníčkou Národného osvetového centra spolupracujeme už vyše desať rokov.

V živote pedagóga, ale hlavne tvorca, prichádzajú momenty, kedy potrebuje zhodnotiť čas, ktorý strávil v tvorbe a pohnúť sa tak ďalej. Kniha, ktorá vzniká, bude hlbokou sondou Renaty Jurčovej do jej vnútorného vývoja, ktorý sa bude opierať o jej vzťah k recitácii. Nezačne na úplnom začiatku jej tvorby a recitácie, ale pozerá sa na isté obdobia, ktoré rámcujú jej nástup do pracovného pomeru ako učiteľky literárno-dramatického odboru na Základnej umeleckej škole Pála Kadosu v Leviciach a s tým súvisiaca aj desaťročná spolupráca s Regionálnym osvetovým strediskom v Leviciach. Publikácia teda mapuje jej milníky, cesty od roku 2009 do 2020.

V tomto období sme už každoročne organizovali okresné kolá recitačnej súťaže Hviezdoslavov Kubín vo všetkých kategóriách, neskôr sme boli hlavným organizátorom štyroch postupových krajských súťaží Hviezdoslavov Kubín.

Okresnými súťažami pokračujeme aj v tomto roku a ako každý rok, aj tento rok nebudú chýbať recitátori, ktorých pripravuje Renata Jurčová.

Slavka Prevendarčíková

„S prednesom a Reňou vstupovať do života“ od Jaroslavy Čajkovej

Levickí recitátori vpísali do dejín amatérskeho prednesu dosť významnú kapitolu. Jej dôkazom sú aj ocenenia na najvyšších súťažných fórách tejto oblasti. Hoci Levice už mali v minulosti výraznú recitátorku Ľubicu Stuhlovú aj skvelý detský recitačný kolektív pod vedením bývalej riaditeľky základnej umeleckej školy Dariny Tóthovej, o širokom recitátorskom rozmachu v Leviciach možno hovoriť až príchodom Renaty Kögelovej z Liptovského Hrádku.

Pamätam si na jej tamojšie divadlo poézie, s ktorým sa predstavila na krajskej súťaži Žilinského kraja Vajanského Martin. Baladu o vzťahu matky a dcéry zinscenovala tak dramaticky a naturalisticky s hrubým lodným lanom ako nástrojom smrti, až mi tá surovosť vyrazila dych.

Do amatérskeho umeleckého hnutia sa prihlásila tvorkyňa osobitej predstavivosti i cítenia, vybuchujúcej energie, expresívneho hyperbolizujúceho výrazu, hoci ako osoba pôsobí pokojne, vyrovnané a nežne. Prihlásila sa divadelníčka do umeleckého prednesu.

Tvorivý rozmer pedagogičky základnej umeleckej školy, neskôr Renaty Jurčovej, sa čoskoro začal prejavovať aj vo výkonoch levických recitátorov. Osobnostný vplyv sa jednoducho nedá v pedagogickej práci odstrhnúť, prenáša sa na žiakov vedome, ale aj celkom samozrejme a spontánne.

Každý z jej recitátorov prichádzal silne koncentrovaný, pripravený, s pocitom obrovskej zodpovednosti, akoby od jeho výkonu závisela existencia zemegule, s osobitým neprehliadnuteľným a neraz nezabudnuteľným výrazom. Nestačilo im však len slovo a text, ako väčšine recitátorov. Jurčovej zverenci boli vždy dôsledne pripravení aj vizuálne. Na svojich žiakov bola náročná, ale láskavá a plná porozumenia aj vo chvíľach, keď im prednes celkom nevyšiel. A nebála sa zaradiť medzi nich ani ako partnerka, kamarátku, a to nielen na tvorivých dielňach, ale aj v súťažiach.

Pre umelecký prednes a Hviezdoslavov Kubín znamenal jej príchod prešliapavanie osobitej cesty. Tým, že nemohla zaprietať v sebe krv divadelníčky, o jej „recitátorskej škole“ môžeme hovoriť aj ako o teatralizácii prednesu. Vnímam pod tým nielen dôraz na vonkajšiu – vizuálnu zložku prednesu, ale aj spôsob práce s umeleckým textom. Ak kedysi recitátori v 60. rokoch objavovali modernú poéziu a snažili sa preniknúť cez metaforiku do podstaty textu až básnikovho vedomia a pocitu vyložiť ho, teda interpretovať pre seba a poslucháča čo najširšie, najpresnejšie a najzreteľnejšie bez zbytočných výrazových efektov, Jurčovej práca spočívala súčasťou na pochopení textu, ale následne výbere tej témy či motívu, ktorý ju, resp. recitátora zaujal, a na vytváraní výrazovej formy predovšetkým pre tento výber a ciel, pričom výrazové spracovanie využívalo nielen expresívne recitátorské, ale aj divadelné prvky. Nadväzovala tak na experimentálny prúd amatérskeho prednesu nielen interpretujúci, ale aj hrajúci sa s formou, ktorý v 60. rokoch predstavoval Karol Horák a neskôr prešovská (Marta Vilhanová) či západoslovenská škola (Marcel Šustek).

Z hľadiska vzťahu autora textu a recitátora môžeme totiž vnímať prednes ako interpretačný a „prezentačný“. Ten prvý sa viac podriaduje autorovi, snaží sa ho spoznať, odhaliť, vyložiť a čo najviac sa k autorovi priblížiť. Vypovedať za básnika, interpretovať ho čo najvernejšie a najpresnejšie, vnímať ho a do veľkej miery sa mu podriadíť. Druhý typ prednesu si z textu vyberá nielen časti, ale najmä myšlienky, motívy, aktuálnosti, súzvuky s vlastným názorom a cítením. Recitátor ich chce zdôrazniť, ba neraz forsírovať, prejavíť tak aj svoju osobnú tému či pocit. V tejto pozícii sa stáva z neho „prezentátor“ svojej predstavy, emócií, názoru, postoja. Prednes vždy potrebuje k významovej interpretácii výraz, aby bol význam čitateľný pre poslucháča. Práve výraz levických recitátorov spôsoboval ich osobitosť, úspech, ale neraz aj kontroverznosť v prijímaní. Vychádzal akoby zo zahľadenosti na určitý motív, ktorý sa stal majákom ich výpovede. K nemu viedla cesta, na ktorej si v tvarovaní prednesu dovoľovali všeličo nielen recitátorským, ale aj divadelným prejavom.

Ich prednes mäval presné technické kontúry – zväčša pevnú artikuláciu aj správnu výslovnosť, zreteľné dôrazy, pauzy, cielavedomú prácu s tempom, neraz veľmi dynamickým. Predstavy u nich nevznikali len na základe spájania slov, videli ich, prežívali, občas až príliš, s vypätou či skrývanou emocionálnosťou (Lucia Šuľová). Aj preto nemohli nechávať poslucháča chladným. Ich oblečenie bolo vždy cielene premyslené, môžeme hovoriť až o kostýme, neraz divadelnom, ktorý podčiarkoval myšlienkový zámer tvorcov (Henrieta Virágová), alebo slúžil aj ako rekvizita. Mimojazykové prostriedky sa stávali prirodzenou súčasťou prednesu levických recitátorov. Osobitú rozmanitosť a tvorivosť prepojenia textu s rekvizitou najzmysluplnnejšie vedela rozvinúť Veronika Mészárosová.

Výraz im tak neraz zabezpečil jedinečnosť, aktualizáciu, prekvapenie, efektosť, no neraz aj prehlušil iné roviny textu či znejasnil jeho obsah. Prednes nebýval výpovedou za básnika, recitátor neslúžil autorovi, ale naopak, autor sa ocitol v osobitých predstavách a ústach recitátora. Niektorí týmto spôsobom však ozivili poéziu alebo aspoň spomienku na autorov, na ktorých sa už zabudlo, alebo ich recitátori obchádzali. Tomáš Stopa projekciou do polohy básnika znázornil jeho predstavy, snívanie, trápenia, lásky, úzkosti sugestívne a pôsobivo, čím predĺžil jeho existenciu v novom tisícročí (L. Novomeský). Renata Jurčová sa nebála s protivojnou, mierovou tematikou, ktorú sme už prestali vnímať a neboli ochotní interpretovať, prosto vstúpiť do vedomia a svedomia poslucháča a presvedčiť ho o večnej aktuálnosti tejto témy a s ňou opäťovne upozorniť na obchádzaného básnika (V. Mihálik).

Levickí recitátori si vyberali pod vedením svojej pedagogičky texty vždy náročné, aby sa na nich veľa naučili, ale následne si ich podriadčovali vlastným uměleckým zámerom. Prezentovali tak neraz osobité recitátorské i herecké majstrovstvo, čím si vedeli získať, ba až strhnúť diváka.

Celková, komplexná výpoved' autora však občas zostala bokom či v úzadí. Formovali predovšetkým vlastnú výpoved', vďaka čomu osobnostne, recitátorsky a ľudsky rástli. Vo svojom vrcholnom štádiu sa však niektorí z nich vzdali expresívnosti, odovzdali textu a prostým jednoduchým výrazom dopracovali k pravdivému, úprimnému a na tejto ceste možno aj k svojmu najsilnejšiemu prednesu (Nina Pompošová s prednesom Válkovej Skľúčenosti), ktorý už odhaloval nielen jemnú citlivosť recitátora, ale aj jedinečnosť témy a autorky (Warshan Shire v prednese Romana Poliaka).

Viacerí z recitátorov už prešli a prechádzajú do profesionálnej uměleckej sféry (Stopa, Šuľová, Mihálová, Poliak, Mészárosová a ī.). Ďalší si našli povolanie v iných oblastiach života (Pompošová, Virágová a ī.). Všetci však vyrastali a stále rastú ako výrazné mladé osobnosti poctivo hľadajúce životnú a postojovú orientáciu so snahou aktívne prehovoriť svojou tvorbou k životu a so schopnosťou otvorené prijímať jeho neraz aj kritickú odozvu. Hoci býva táto spätná väzba radostná i bolestná, učili sa spracúvať ju statočne a vyrovnanie. K tomu všetkému im pomáhal aj umělecký prednes a osobité slobodné pedagogické vedenie.

Jaroslava Čajková

FILM A FOTOGRAFIA

FOTO: LUDOVÍT MÉSZÁROS

DNI FOTOGRAFIE V LEVICIACH 2021

14. ročník medzinárodného fotografického festivalu

Dni fotografie v Leviciach píšu svoju história od r. 2007, kedy si skupinka fotografov, nadšencov, dala za úlohu prezentovať profesionálnu a aj amatérsku fotografiu ako zo Slovenka, tak aj zo zahraničia. Odvtedy prešlo už 14 rokov, počas ktorých sa v Leviciach, na podujatí Dni fotografie v Leviciach, medzinárodný fotografický festival, vystriedalo už pekných pár vystavujúcich zo Slovenska či zahraničia, profesionálov či amatérov, samostatných, autorských výstav či výstavy kolektívov.

V pandemickom roku 2021 sme zvažovali, či vôbec podujatie zorganizovať. Predpokladali sme, že sa autori výstav nebudú môcť podujatia zúčastniť. Keď sme podujatie plánovali, nebolo možné cestovať a ak aj áno, len s veľkým obmedzením, ktoré si vyžadovalo karanténne opatrenia. No keďže sme si v minulom roku vyskúšali, že výstavy vieme v dostatočnom časovom predstihu prepraviť a pripraviť na inštaláciu, tak padlo rozhodnutie – ideme do toho! Naskočili sme na už rozbehnutý vlak.

Pripárali sme 14 fotografických výstav, 8 virtuálnych prehliadok a 7 sprievodných podujatí späť s fotografickou tvorbou.

Prvá výstava českej autorky **Dany Kyndrovej – Žena medzi vdýchnutím a vdýchnutím** bola nainštalovaná a sprístupnená 15.5. do 30.6. Veľkorozmerné fotografie „ženy“ boli netradične umiestnené v exteriéri na Námestí hrdinov v Leviciach. Bol to naozaj vďačný priestor, ktorý ponúkol niekoľko možností inštalácie. Určite sa k nápadu priniesť výstavu priamo do centra diania Levičanov vrátame a zopakujeme v roku 2022.

Piatok 4.6.:

V Synagóge Menora Saag Centrum Artis v Šahách sme predstavili tvorbu maďarskej autorky **Katalin Pusztaszeri**: „Starnutie je dlhodobo neodbytnou a vynárajúcou sa tému v centre môjho záujmu zarovno s tému temnoty, divočiny, strachu a izolácie. Cieľom mojej tvorby je dosiahnuť hlboko do ľudského podvedomia.“ Výstavu ste si vedeli pozrieť od 18.5. do 13.6. – virtuálne aj teraz na www.roslevice.sk.

Slávostné otvorenie festivalu sa konalo o 16.00 v Synagóge v Leviciach, kde sme otvorili výstavu Jindřicha Streita z Čiech s cyklom fotografií „Kde domov mój“, Sarah Ritter z Francúzska, Eriky Szőke zo Slovenska, Marcina Ryczeka z Poľska a Gabrielly Héjja z Nemecka.

Jindřich Štreit: „S veľkou úctou a pokorou som sa rozhodoval, či sa môžem pokúsiť o zachytenie „iného spôsobu života“ ako toho tradičného. Na jednej strane som sa obával, aby som nepokračoval ako mnoho iných v prvoplánové zachytenie, na druhej to bola túžba dotknúť sa a priniesť svedectvo o ľuďoch, ktorí sa dostali na okraj spoločnosti. Všetko je o čase, ktorý sme ochotní investovať do poznania prostredia, ale hlavne medziľudských vzťahov. Aby sme dokázali poodhaliť tajomstvo života, to už nie je len otázka času, ale hlavne citovej angažovanosti. Dokumentujem život taký, aký je. Snažím sa prekračovať hranice osobného priestoru, ale vzhľadom na osoby, ktoré fotografujem. Neponižujem, nedegradujem, nezostriesňujem. Aj k človeku pod mostom pristupujem s úctou a vážnosťou, pretože to sú ľudia, ktorých obdivujem za to, čo sú schopní priať. Bez vzájomnej dôvery a empatie by nemohli vzniknúť portréty ľudí bez domova v ich prirodzenom prostredí. Vcítenie a pochopenie, to sú tie prostriedky, ktoré uplatňujem pri zachytení príbehu ľudí. Nemám právo a ani sa nesnažím posudzovať ich situáciu. Pri fotografovaní som poznal, aké silné individuality sú ľudia bez domova. Aj oni majú svoje túžby a zázraky. Ponúkali mi, že môžem bývať s nimi. Čo si priať viac?“

Sarah Ritter prostredníctvom multimedálnej inštalácie predstavila svoju tvorbu:

„Ja väčšinou nefotografujem s presným projektom v mysli. Bez toho, aby som vedela, čo presne hľadám, fotografiem to, čo sa mi ponúkne a pokryvam takto rôzne námety. Tieto príležitosti mi dovoľujú pomaly nahromadiť fotografie, ktoré kúsok po kúsku zapadnú do seba. Hľadám ten bod, niekde medzi viditeľným a neviditeľným, tým, čo na zábere vidíme a čo nie.

Okrem myšlienky off-screenu je tu tiež čerň, slepý uhol fotografického „pohľadu“ atď. Fotografié nás uvádzajú do príbehu, ktorý je nedopovedaný, vytvárajú záujem ich skúmať bez toho, aby nám odhalili kľúč k tomuto napätiu.

Zámerom tejto slepoty je vystupovať napätie medzi fotografiami a tým utvrdiť diváka v nejednoznačnosti vysvetlenia. Moje výstavy majú viac podôb v závislosti od miesta (projekcie, publikácie, inštalácie). Literatúra je pre mňa veľmi dôležitým zdrojom inšpirácie a spolupráce (so spisovateľom, umelcom, védcom).

Pre oboch autorov bolo naše slávnostné otvorenie zároveň finisážou ich výstav, ktoré boli od 18.5. do 4.6. sprístupnené v Synagóge v Leviciach. Stále si viete pozrieť virtuálne prehliadky na našom webe.

Festival pokračoval ďalej otvorením troch výstav situovaných v Tekovskom múzeu v Leviciach. Predstavili sme vám slovenskú autorku **Eriku Szőke** v Nécseyho galérii, ktorá v tvorbe inklinuje popri konvencionálnych analógových a digitálnych technikách k rôznym experimentatívnym, sčasti osobne vyvinutým postupom na rozhraní medzi klasickou fotografiou a netradičnými grafickými technikami. Častokrát vytvára akési „expanded photographies“ resp. hybridné diela na rozmedzí fotografia a trojdimenzionálneho objektu.

Dobóovský kaštieľ prepožičal priestory dvom výstavám. Prvá reprezentovala poľskú fotografiu **Marcina Ryczeka**, ktorý vystavil aj svoju najznámejšiu umeleckú prácu „Muž kŕmiaci labute na snehu“ – dielo ocenené na prestížnych medzinárodných súťažiach – je súčasťou známej zbierky Bibliothèque Nationale de France v Paríži a zbierky Slezského múzea v Katowiciach.

Druhá výstava prezentovala fotografickú tvorbu **Gabrielly Héjja** z Nemecka, ktorej obrazy prezentované v rámci Dňa fotografie v Leviciach sú fotogramické experimenty, foto-kresby vyhotovené bez použitia fotoaparátu.

Všetky tri výstavy v Tekovskom múzeu prebiehali od 21.5. do 5.7. a samozrejme stále virtuálne prebiehajú na našej web stránke. Pozrite si ich!

Poslednú výstavu v tento deň, siedmu, sme otvorili v netradičnom prostredí vinohradu v Čajkove. Predstavili sa členovia o.z. Fotogravity s kolekciami fotografií „Obrazy vinohradníctva vo vinohrade“. Výstavu spojenú s peknou prechádzkou v čilejkárskom regióne ste mohli absolvovať od 5.6. do 12.6.

Sobota 5.6.

DFLV pokračovali otvorením štyroch výstav v SC Dituria Levice: Svojou osobnou účasťou nám urobili radosť – čínsky výtvarník a fotograf **Wei Xiang** a jeho kurátor, Zsolt Olaf Szamódy, ktorý otvoril aj výstavu **Attila Géza Galyasimu** v Dituria SC. Na tomto mieste sme mohli obdivovať aj tvorbu holandského autora **Eli Dijkersa**.

Wei Xiang od roku 2013 organizuje medzikultúrne cesty medzi strednou a východnou Európu a Čínou, čím umožňuje delegáciám fotografov z týchto území objavovať a zachytávať pre nich novú kultúru. Zorganizoval viac ako 20 výstav „V zrkadle Hodvábnej cesty“, ktoré prezentovali práce z týchto cest.

Attila Géza Galyasi: „Vystavené exponáty boli inšpirované súčasným stavom jednej – v minulom režime prekvitajúcej, ale nateraz zničenej - fabriky. Mal som to šťastie tento stavebný komplex do celkom drobných detailov zdokumentovať počas prvého festivalu Piknik v roku 2007. Zaujímavou motiváciou pre mňa bolo to, do akej miery nie sme schopní využiť budovy tohto druhu, ktorých sú po celej krajine stovky, stále v rukách kadejakých „investorov či podnikateľov“.

Eli Dijkers: „Súmrak. Postupne sa stmieva. Zvuky slabnú, vtáky utichnu. Vietor ustáva a hmyz si hľadá miesto na nočný odpočinok. Je čoraz ďažšie rozlísť svetlo od tmy. Ešte pred chvíľou tieto protiklady rozprávali odlišné príbehy, ale zrazu sa z nich stali iba odtiene rovnakej farby. Svetlo je povznesená tma a tma je náladové svetlo. A predsa je v tomto vyblednutom svete čistota, nádej a inšpirácia. Je možné, že sivá medzi tými opakmi nie je zbytočný priemer ale skôr cesta, ktorou treba íst?“

Výstavy boli sprístupnené od 28.5. do 30.6. A opäť si výstavy viete pozrieť online na www.roslevice.sk vo forme virtuálnych prehliadok. Stvrtú výstavu, ktorú ste si mohli v obchodnom centre pozrieť, bola výstava amatérskych fotografov z **Fotoklubu Obzor** zo Žiliny: „Naša činnosť sa okrem samotnej tvorby fotografie zameriava aj na vzdelávanie svojich mladších členov vo fotografickej tvorbe, od techniky, cez expozíciu a kompozíciu, až po finálne doladenie fotografie pred publikovaním“.

Priestor na prezentáciu amatérskej fotografie dostala aj mladá absolventka fotografického dizajnu Školy umeleckého priemyslu Ladislava Bielika v Leviciach **Viktória Komárová**. Vystavila svoje diela v kaviarni Na kus reči, v Galérii Fotogravity 28.6.-5.7. Gabriel Kosmály: „V jej prácach nachádzam čistú a hlavne skromnú sebareflexiu a poetické vnímanie tvaru a foriem. Silno inklinuje k jemnocitnému stvárneniu svojho okolia a seba samej – ako to poznáme z diel fotografiek, ktoré vnášali do umeleckého sveta akúsi poetickú energiu, ktorá bola charakteristická ženským, umeleckým pohľadením okolitej reality“.

Sprievodné podujatia

Sú neoddeliteľnou súčasťou Dňa fotografie. Na Škole umeleckého priemyslu Ladislava Bielika v Leviciach sa v deň otvorenia festivalu uskutočnila pútavá prednáška o tvorbe Eriky Szöke - Rozhovory o fotografii. Učastníkmi boli študenti školy a ich vyučujúci.

Je v posledných rokoch už zvykom, že aj malí žiaci, školáci sa zapájajú do základov a tajov fotografickej tvorby. Svojím detsky úprimným pohľadom zachytávali im blízke temy - svoju rodinu, svoje zvieratko či kamarátu. Výstava z týchto fotografií býva pre nich veľmi milým spestrením konca školského roka.

Aj prostredníctvom filmu sa dajú sledovať a zachytávať krásne zábery. Tak tomu bolo aj tento rok, kedy v spolupráci s Filmovým klubom Otáznik v Leviciach, sme mali možnosť zhliadnuť film Everest o najťažšej ceste na vrchol.

O.z. Fotogravity malo pod taktovkou organizáciu Nedeleňských fotografických workshopov. Tento rok mali za úlohu priblížiť zaujímavé a netradičné fotografické techniky – fotografický transfer pod vedením lektora Gabriela Kosmálho (13.6.), historické fotografické techniky – Kyanotipia a Van Dyke proces s lektorm Jozefom Kucejom pritiahli pozornosť záujemcov v dňoch 20. a 26. júna.

Hlavným organizátorom Dni fotografie v Leviciach je už 14 rokov ROSka. Sme veľmi radi, že na podujatí participuje aj významný spoluorganizátor Fotogravity o.z. pod vedením predsedu Branislava Valacha. Hlavným partnerom podujatia je už päť rov Fond na podporu umenia, ktorý podujatie aj finančne podporuje. Festival, ktorý trval až 53 dní a predstavili sa na ňom autori zo Slovenska, Čiech, Maďarska, Číny, Poľska, Francúzska či Holandska je veľkolepý projekt, ktorý sa nezaobide bez spolupráce rôznych organizácií a subjektov. Ďakujeme za finančnú podporu Fondu na podporu kultúry národnostných menší, Francúzskemu a Poľskému inštitútu, Českému centru a Maďarskému kultúrnemu centru - Ballasiho inštitútu, mestu Levice a v neposlednom rade Nitrianskemu samosprávnemu kraju. Za pomoc ďakujeme aj Tekovskému múzeu v Leviciach, SC Dituria Levice či Memora Saag Centrum Artis Šahy za bezplatné poskytnutie výstavných priestorov.

Tešíme sa na Vás na budúci rok.

Marta Kosmályová

ERIKA SZÖKE

Erika Szőke(1977) je fotografka, ktorá v tomto roku reprezentovala Slovensko na 14. ročníku nášho medzinárodného fotografického festivalu Dni fotografie v Leviciach 2021. Tiež sa zúčastní ako lektorka nášho fotografického workshopu „Kyanotipia“ – Vzdelávame umením.

Vizuálna umelkyňa, fotografka, žije a tvorí vo Veľkom Kýre pri Nitre. Vysokoškolské štúdium absolvovala na Katedre výtvarnej tvorby a výchovy Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. V tvorbe inklinuje popri konvenčionálnych analógových a digitálnych technikách k rôznym experimentálnym, sčasti osobne vyvinutým postupom na rozhraní medzi klasickou fotografiou a netradičnými grafickými technikami. Castokrát vytvára akési „expanded photographies“ resp. hybridné diela na rozmedzí fotografie a trojdimenzionálneho objektu. Centrálnymi tématami jej tvorby sú otázky rodiny, medzigeneračnej pamäte, mikrokozmos spätosti vzťahov v rámci rodiny, otázky spoločenského rodu a rodovej identity (či už na privátnej alebo na kolektívnej rovine) – a v neposlednom rade neúnavná problematizácia zobraziteľnosti jazyka našej pamäte (a zabúdania). Pravidelne vystavuje tak na Slovensku ako aj v zahraničí. V roku 2014 získala veľkú cenu Sikulského Grafické Bienále (Sfântu Gheorghe, Rumunsko).

Kedy a ako si sa prvýkrát stretla s fotografiou?

Toto si celkom presne pamätam – bolo to v prvom ročníku vysokej školy, keď sme sa zaoberali s technikou fotogramu – a ja som po prvýkrát vstúpila do tmavej komory. Bol to presne ten moment, keď som pocítila, že sa vo mne postupne a pomaly vynára aj akýsi latentný, vnútorný obraz. Caro tohto zážitku ma celkom uchvátilo.

Prečo a ako sa to pre Teba stalo dôležitým?

Fotografia je mojím „druhým“ materinským jazykom, ona je sprostredkovateľkou mojich myšlienok, zážitkov a pocitov. Je to môj spôsob komunikácie. Je to akási bezodná studňa plná možností na skúmanie, a experimentovanie, hľadanie a objavovanie nových techník a výrazových prostriedkov, ktoré najviac charakterizujú moju umeleckú tematiku.

Ako vidíš svoj vztah k fotografii a ako využívaš toto médium?

Veľmi rada experimentujem. Je u mňa duchom, hnačou silou fotografickej praxe – niečim, čo mi otvára stále nové a nevídané cesty. Casto sa stáva, že istý – po technickej stránke už vyvinutý – postup takpovediac drieme v čakárni – až kým k nemu dozreje téma, o ktorú mi ide. Pokladám za podstatné, aby práca nefungovala len na „retinálnej“ rovine, ale mala pritom aj premyslenú, sformovanú konceptuálnu syntax, ktorá je do istej miery späť s vizuálnym jazykom práce – a dokáže aj zarezonovať v recipientoch. Výber vhodného materiálu, „nosného povrchu“, je zakaždým centrálna otázka, kedže aj tento aspekt je späty s celkovým „odkazom“ práce. Zároveň sa snažím toto médium obohatiť, prekročiť jeho hranice. Casto vytváram fotoinstalácie, rôzne objekty a videá.

Na ktorých otázkach Ti všeobecne záleží najviac a ako na ne reflektouješ vo svojej práci?

V podstate sa zaoberám „klasickými“ témami, nakoľko sa týkajú nás všetkých – a sú miestami asi aj pomerne ľahko čitateľné. Zároveň sa ale snažím, aby som tieto témy-problémy stvárnila neklasickými spôsobmi. Skrátka: hľadám a skúmam možnosti a hranice zviditeľňovania a autentické jazyky „zdokumentovateľnosti“ pominuteľnosti ako procesu. Dodnes ma hlboko zaujíma (miestami až priam doslovné) oživovanie, sprítomňovanie spomienok a zájtkov – či už vlastných alebo cudzích, nájdených – a vôbec, odrazy všedných dní v okruhu mojej rodiny a bezprostredného okolia.

Ako vidíš súčasnú situáciu a budúcnosť fotografie?

Priznám sa, neviem držať krok s novými technológiami v oblasti fotografie a ani mi to nechýba. Ostáva mi iba veriť, že dobrá fotografia bude vždy ocenená nezávisle od toho, či to bolo fotoné lacnou dierkovou kamерou alebo najnovším aparátom na trhu.

Na čom teraz pracuješ, aké sú Tvoje plány na najbližšie obdobie?

V poslednej dobe inklinujem k rôznym tendenciam bio-artu, hlavne čo sa týka použitia a umeleckého skúmania živých materiálov, tkanív, mikroorganizmov a pod.

Na webovej stránke zoskupenia Pavillon 35 Bioart Club som narazila na naozaj zaujímavú receptúru na prípravenie tzv. yeastogramov. Mala som taký pocit, že ide o pre mňa úplne autentický jazyk, hmotu a prax šitú ako keby mne na mieru – už aj tým, že aj samotný obraz sa vytvára pomocou droždia - kvasiniek. Zároveň ale viem zo svojich skúseností, že ked' sa človek drží danej receptúry, nikdy to nevedie k úplnému úspechu. Aj tu platí, že sa učím zo svojich vlastných pokusov, ale aj prešlapov – pričom si dany postup chtiac-nechtiac vždy prispôsobujem k svojej osobe, „na svoju podobu“ a k vlastným potrebám-predstavám. Princípom techniky tzv. yeastogramu je, že na povrch na báze agaru nanesiem vrstvu vodou zriedeného kvásku, vzápäť ju prikryjem fotonegatívom (potlačeným na priesvitnú fóliu) a následne celý objekt položím na 48 hodín pod UV-svetlo. Kvasinkové bunky vystavené priamemu UV-žiareniu sa zničia, kým časti pod ochrannou vrstvou čiernej farby zostávajú nažive – takže textúra kvasiniek v substráte sa priamym spôsobom podielá na vytváraní tónov obrazov. V podstate ide o techniku, ktorá sa stále ešte nachádza vo vývojovej fáze – každopádne aj tu ma fascinuje „telesnosť“ a postupný sebarozklad obrazu-objektu (ktorý pritom máva aj akúsi svojskú „vôňu“).

Za rozhovor ďakuje Marta Kosmályová

VISUAL ART 2021

AMFO

Regionálna súťaž a výstava neprofesionálnej fotografickej tvorby

hodnotil profesor Ľubo Stacho, Mgr. Rudolf Lendel a Mgr. art. Miroslav Ivan

Ľubo Stacho:

„Fotografia je pre spoločnosť dôležitým vyjadrovacím médiom a v dnešnej digitálnej dobe je prístupná širokým masám. Preto apelujem na organizátorov súťaže, aby možnosť vzdelávania a konfrontovania sa vo fotografii naďalej rozvíjali a hlavne u mladých ľudí podporovali.

Platforma záujmovej osvetovej činnosti je stále aktuálna, lebo sa stáva diskusným fórom, kde sa môžu hlavne mladí ľudia zlepšovať.

Počas pandémie došlo k izolácii ľudí a vzájomná informovanosť a komunikácia sa značne znížili. To bezpochyby ovplyvnilo aj túto fotografickú súťaž amatérov. Preto som rád, že sa súťaž uskutočnila, aj keď len momentálne v online podobe. K výsledkom súťaže sa komisia dopracovala na základe demokratického bodového hodnotenia jednotlivých prác každým porotcom, z čoho bol spravený sumár, ktorý určil poradie autorov.

Porotu zaujali všetky práce, ale zvlášť tie, ktoré boli ocenené. Spomedzi nich spomeňme práce Simony Šumerajovej za fotografiu Samota 1 v kategórii ČB od 15 do 25 rokov alebo Radoslavu Galbavej v kategórii farebnej fotografie, v tej iste vekovej skupine. Ale aj práce Vladimíra Pelúcha a Márie Švecovej.

Veľkým pozitívom je, že súťaže sa zúčastnili fotoamatéri práve počas pandémie Covid, keď boli podmienky fotografickej práce sťažené, ale zároveň mi je ľúto, že v tomto čase sa ľudia mohli odpútať od pandémie práve kreatívou prácou a zabudnúť na to, s čím sme boli každý deň konfrontovaní z masovokomunikačných médií. Preto sa možno súťaže mohli zúčastniť viacerí účastníci väčším množstvom prác. Pozitívom je skutočnosť, že usporiadateľ zvládol situáciu a v súťaži pokračoval aj v týchto sťažených podmienkach.“

Výsledky

I. veková skupina - autori do 15 rokov, čiernobiela fotografia

1. cena Sarah Breznayová za fotografiu Utápanie /s prihľadnutím aj na ďalšie fotografie

I. veková skupina - autori do 15 rokov, farebná fotografia

Bez účasti

II. veková skupina - autori od 15 do 25 rokov, čiernobiela fotografia

1. cena Simona Šumerajová za fotografiu Samota 1

2. cena Erika Hengeričová za fotografiu Zátišie

3. cena Monika Moravčíková za fotografiu Záhrada

II. veková skupina - autori od 15 do 25 rokov, farebná fotografia

1. cena Radoslava Galbavá za fotografiu Jablko a zub času

2. cena Simona Šumerajová za fotografiu Tieňohra I

3. cena Diana Holczheiová za fotografiu Luminografia

3. cena Martin Imrich za fotografiu Svetlo baterky

Čestné uznania

Rebeka Valová za fotografiu Kúpajúce sa 1,2

Martin Imrich za fotografiu Hviezdy

III. veková skupina: autori nad 25 rokov, čiernobiela fotografia

1. cena Mária Švecová za fotografiu V tichu poľa

Čestné uznanie Vladimír Pelúch za fotografiu Za plotom

III. veková skupina - autori nad 25 rokov, farebná fotografia

1. cena Vladimír Pelúch za fotografiu Svetlonos

2. cena Mária Švecová za fotografiu Zrkadlenie

C kategória, cykly a seriály- bez rozlíšenia veku

1. cena Vladimír Pelúch za cyklus Okná vesmíru 1 – 3

2. cena Viktória Komárová za cyklus Miesto odkiaľ pochádzam 1-4

3. cena Timotej Nagy za cyklus Palety 1 – 4

Čestné uznanie Ladislav Turic za cyklus Už prilietajú(UFO), Pristávajú(UFO), Len stopa ostala(UFO)

D kategória, experiment- bez rozlíšenia veku

Cena Erika Hengeričová za fotografiu Profil

Celkovo bolo do súťaže prihlásených 14 autorov, ktorí predložili 45 diel.

VISUAL ART 2021

Cineama

Regionálna súťaž neprofesionálnej filmovej tvorby

Mgr. art. Miroslav Ivan:

„Podujatie Cineama 2021 bolo poznačené pandémiou, no aj napriek tomu to autorov vôbec neodradilo a voľný čas venovali umeleckej tvorbe. Je príjemné vidieť, že v tomto regióne vyrastá nová generácia tvorcov a mladých filmárov, ktorí dokážu svoje myšlienky a nápady vyjadriť a zrealizovať pomocou audiovizuálnych foriem a filmového jazyka. Ukázali, že sa vedia zorientovať v technologických možnostiach súčasnosti, vedia pracovať s kamerou, svetlom, strihacím softwarom, hudobnou zložkou a spracovať ich do svojho umeleckého zámeru. Vzhľadom na vek uchádzačov si myslím, že všetci prihlásení preukázali svoj talent a potenciál rozvíjať ho aj do budúcnosti.“

Poradie prihlásených diel bolo určené počtom bodov, ktoré udelila porota hlasovaním. Vzhľadom na kategóriu videoklip-experiment sa hodnotila kreativita, technická realizácia, svetlo, kompozícia a výber hudobnej zložky. 3. miesto: Viktor Doháň. 2. miesto: Richard Tolnai: Forest – Veľmi dobre zvolený hudobný podklad, ktorý udáva tempo a atmosféru celého klipu. Z prihlásených filmov by som hodnotil ako najkreatívnejší, skvelé nápady s použitím stopmotion techniky. Pomohla by lepšia kompozícia a použitie statívu. 1. miesto: Igor Trnka: Živá – Je vidieť, že autor ovláda snímacie postupy a má kameramanské oko. Dobrá práca so svetlom, strihom, aj použitím spomalených záberov. Po technickej aj obsahovej stránke je dielo na veľmi slušnej úrovni. Ide o vydarený a estetický klip. Celkovo by som tohtoročnú súťaž Cineama 2021 hodnotil ako veľmi prínosné podujatie pre mladých tvorcov, kde môžu svoje schopnosti porovnať s ďalšími rovesníkmi a taktiež dostať spätnú väzbu od profesionálov v tomto odvetví.“

Súťaže sa zúčastnili 3 autori, ktorí prihlásili po jednom diele.

Výsledky:

II. veková skupina, od 16 do 21 rokov, kategória experiment a videoklip

1. cena Igor Trnka za video Živá

2. cena Richard Tolnai za video Forest

3. cena Viktor Doháň za video 2021 dioptrií

Krajské kolá AMFO a CINEAMA

Všetky ocenené práce v súťaži AMFO a Cineama postúpili do krajských kôl v Nových Zámkoch a Komárne.

V súťaži AMFO sme za Levice získali pekné ocenenia a umiestnenia. Získali sme 1. miesto - Simona Šumerajová, 2. miesto (Sarah Breznayová), 3. miesto (Erika Hengeričová, Diana Holczheiová, Timotej Nagy, Viktória Komárová), Čestné uznania (Radoslava Galbavá, Erika Hengeričová).

V súťaži Cineama postúpili do krajského kola všetky 3 súťažné filmy. Igorovi Trnkovi sa podarilo obsadiť krásne 3. miesto.

Súťažiacim v prvom rade ďakujeme za to, že sa zapojili a navyše, že dôstojne reprezentovali Levice a Regionálne osvetové stredisko v Leviciach.

Marta Kosmályová

FOTOGRAFIA MESIACA

FOTOGRAFICKÁ SÚŤAŽ

TÉMA ĽUBOVOLNÁ, BEZ VEKOVÉHO OBMEDZENIA

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach vyhlásilo internú súťaž Fotografia mesiaca. Súťažiaci, ktorí neboli obmedzení vekom ani témom, mohli posielat svoje autorské fotografie v mesiaci január, február a marec. Tieto na konci mesiaca zhodnotil vždy iný umelecký fotograf, ktorý vyberal najlepšiu, a tá získala titul FOTOGRAFIA MESIACA.

Prostredníctvom našej súťaže sa poskytla možnosť prezentácie, vzájomnej konfrontácie a inšpirácie pre všetkých záujemcov. V každom mesiaci bol autor víťaznej fotografie odmenený vecnou cenou v hodnote 50€. Cieľom súťaže bolo zaktivizovať fotografov aj vo všeobecne neprajnej dobe pandémie koronavírusu.

Fotografia mesiacá január, Marcela Vitusová, Sieť 3

V januári sme obdržali 25 fotografií od 11 autorov. Všetky tieto diela hodnotil profesor Ľubo Stacho, ktorý ocenil príspevky Marceley Vitusovej z Nitry: „Najväčší potenciál je v autorke Marcele Vitusovej: Sieť 1,2,3. Kolekcia troch fotografií s jedným názvom, ktorá má dynamickú kompozíciu s metaforou špirály ako ľudského života. Tak ako sa prepracúvame každým dňom k nekonečnu nášho pobytu na tejto planéte.“

Spracovali sme online výstavu, kde si mohli záujemcovia pozrieť a porovnať všetky diela. Zapojili sa: Andrea Koncová, Nitra, Diana Holczheiová, Bešeňov, Dušan Rafaj, Trnava, Marcela Salajová, Nová Dedina, Marcela Vitusová, Nitra, Mária Verešová, Ivanka pri Nitre, Martina Golianová, Detva, Patrícia Beniačiková, Nový Tekov, Renata Hrubá, Pukanec, Samuel Timotej Kádek, Sazdice, Sarah Breznayová, Levice.

Vo februári si zmeralo sily 9 autorov a poslali na vyhodnotenie 25 fotografií, ktoré hodnotila Mgr. art. Petra Cepková, ArtD.: „Keď sa vyberá iba jedna fotografia z množstva iných a častokrát aj rovnako dobrých, je to vždy veľmi náročné a samozrejme subjektívne. Z prihlásených fotografií ma oslovili napríklad fotografie masiek od Andrey Koncovej, post-apokalyptické a konceptuálne krajinu zamrznuté v zimnej kráse od Tomáša Tóbika, ale predsa, pre mňa osobne by bola Fotografiou mesiaca február fotka od Gizky Halász s názvom „Rybári“. Dôvod môjho výberu je dosť jednoznačný vzhľadom na súčasnú dobu a situáciu, v ktorej žijeme, a hoci sú na fotografii zobrazení rybári (ktorí majú samozrejme aj svoj silný a večne platný biblický význam a sakrálny kontext), táto metafora je dnes viac ako symbolická. Pretože práve dnes, v čase pandémie, žijeme o to viac ako inokedy iba vďaka akémusi metaforickému záchrannému lanu, ktoré nás drží nad vodou, či spája. Tým pomyselným dnešným lanom je vzájomná spolupatričnosť, odkázanosť na druhého, vzájomná pomoc, podpora, ľudskosť a láska.“ Tentokrát sa súťaže zúčastnili: Andrea Koncová, Nitra, Antónia Janáčová, Levice, Eva Kováčová, Gizka Halász, Zlatná na Ostrove, Marcela Vitusová, Nitra, Martina Golianová, Detva, Peter Hoffmann, Levice, Štefan Horňák, Komárno, Tomáš Tóbik, Senica. Opäť sme spracovali a uviedli online výstavu.

Fotografia mesiaca február, Gizka Halász, Rybári

V marci súťažili Antónia Janáčová, Levice, Martina Golianová, Detva, Tomasz Anusiewicz, Stupava.

Fotografie hodnotil fotograf Anton Sládeček:

„Po krátkej úvahy som dospel k názoru, že je potrebné si zvoliť určitý uhol pohľadu na zhodnotenie predložených fotografií. Pre vytvorenie môjho osobného rebríčka kvality predložených fotografií som si zvolil tieto kritériá: technickú kvalitu, estetickú hodnotu a možnosť použitia v reálnom živote.

Čo sa týka technického prevedenia, splňajú všetky fotografie požadovanú kvalitu. Nenachádzajú sa na nich žiadne viditeľné chyby. Možno by sa dalo uvažovať o intenzite svetla pri dvoch čiernobielych fotografiách, ale to spadá do autorského vyjadrenia. Všetky fotky sú primerane ostré a správne vyexponované. Pri fotografiách kvetiniek je vidieť peknú prácu s hĺbkou ostrosti. Keď sa pozerám na predložené fotografie z estetického hľadiska, splňajú určitú viditeľnú kompozičnú kvalitu fotografie Antónie Janáčovej: Posol jari 1 a Tomasza Anusiewicza: Floodplain. Ostatné fotografie sú sice pekné, ale kompozičný prvok zlatého rezu sa na ne nedá uplatniť. Výber fotografií podľa možnosti uplatnenia v reálnom živote. Farebná fotografia „SAMA“ a dve čiernobiele fotografie navodzujú skôr smutnú, temnú náladu. Najviac však fotka s prekríženými ostnatými stonkami a fotografia zdravotnej sestry, ktorá si naťahuje rukavice. Pripomínajú mi dnešnú dobu s vírusom COVID 19 a jeho obeťami. Takže tieto dve fotografie by sa mohli uplatniť v odbornom lekárskom časopise ako ilustrácie k článku. Fotografia „SAMA“ hovorí skôr o oddychu po cvičení vo fitness-štúdiu alebo o oddychujúcej baletke. Hodí sa skôr pre vlastnú dokumentáciu odfotografovanej osoby. Príjemnú jarnú pozitívnu náladu prinášajú obrázky kvietkov.“

Fotografia mesiaca marec, Tomasz Anusiewicz, Mirror

Všetky tri pohľady na jarnú prírodu od autorky Janáčovej sú milé a hovoria o prebudení po zime a novej energii. Pokojne by som z nich urobil obrázky na stenu do detských jaslí, škôlk alebo školy. Prípadne by mohli zdobiť čakáreň detského lekára alebo iný verejný priestor. Tri fotografie Tomasza Anusiewicza sa už môžu považovať za snahu o krajinársku fotografiu. Zatiaľ čo dve z nich ukazujú krajinu tesne po zime, tretia „Zrkadlo“ má náboj nezvratne prichádzajúcej jari. Fotograf ozvláštnil pohľad na pučiace stromy a oblohu tým, že snímok vyfotografoval v odraze vodnej hladiny. Farebnosťou, uhlom pohľadu zmäkčeným vodnou hladinou vytvoril zaujímavý impresionistický obraz v duchu Clauza Moneta. Na vodnej hladine zosnímal odrazený obraz a zároveň aj obraz pod vodnou hladinou. Zmiešaním týchto dvoch rovín so slnkom osvetlenými kmeňmi stromov dáva celok pocit blížiacej sa jari. Tajomstvom zostáva zeleň, ktorá evokuje pučiace prvé zelené lístky, ale po podrobnejšom skúmaní zistíme, že tá zeleň je vlastne na dne a v spojení so stromami vytvára daný efekt.

Takže z týchto troch fotografií od autora Tomasza Anusiewicza som si vybral „Mirror“. Má podľa mňa svoje tajomstvo, peknú farebnosť, štruktúru a podnecuje mysel. Všetky tri obrazy by mohli zdobiť akýkoľvek interiér.“

Poradie:

Tomasz, Anusiewicz, Mirror

Tomasz, Anusiewicz, Floodplain

Antónia Janáčová, Posol jari 1

Našou snahou je, v nie práve najľahšom období, kedy platia prísne pravidlá ohľadom karantény, prispievať k zmysluplnému využívaniu voľného času, oslovovať tvorcov a vytvárať priestor na prezentáciu ich diel, ktoré zobrazujú rôzne témy a žánre. V neposlednom rade ide o porovnanie ich umeleckej a technickej úrovne. ROS blahoželá víťazom jednotlivých mesiacov. Všetky online výstavy si viete pozrieť na YouTube a FB ROS Levice.

Marta Kosmályová

VZDELÁVANIE A PREVNCIA

OBČIANSKE ZDRUŽENIE GENIZA GENIZA civic association

Dovoľte, aby sme vám predstavili občianske združenie GENIZA, ktoré bolo založené dňa 18. novembra 2019 (20. Češvan 5780) v Leviciach. Pri jeho vzniku stáli: **MATÚŠ ZELIESKA**, amatérsky genealóg z Levíc, znalec židovskej kultúry a história izraelského národa, zakladateľ neziskovej organizácie *SHALOM Zlaté Moravce, n. o.*, **ŠTEFAN ŠEBO**, zakladateľ Židovského múzea v Tekovských Lužanoch a správca tamojších židovských cintorínov (neologického a ortodoxného), spoluautor publikácie „História židovskej náboženskej obce v Tekovských Lužanoch“ a **PaedDr. JÁN KOVÁČIK** z Rudna nad Hronom, učiteľ dejepisu a geografie na ZŠ Brehy, bloger, znalec histórie banských regiónov.

Hlavnými podnetmi, ktoré viedli k založeniu združenia boli:

- 1./ naliehavá požiadavka zastrešiť úsilia za záchranu židovských pamiatok a tiež dokumentačné úsilie aktivistov (neorganizovaných v združeniach) v rôznych kútoch regiónu Tekov
- 2./ neúspech crowdfundingového projektu (z r. 2018) s cieľom získať finančnú čiastku potrebnú na renováciu Židovského múzea v Tekovských Lužanoch.

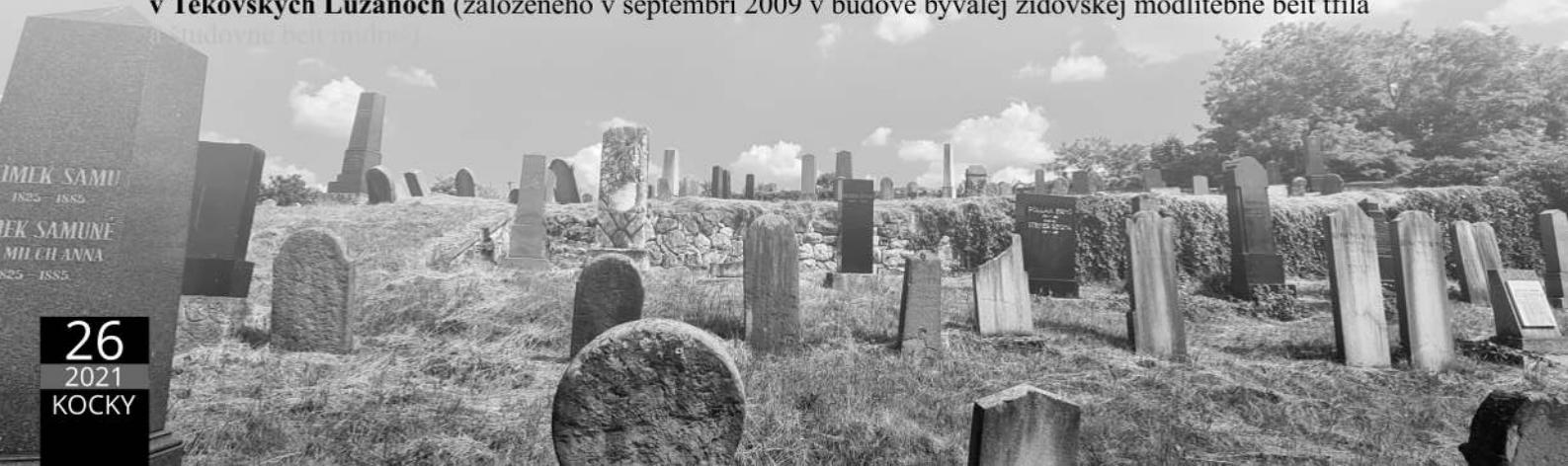
Vo februári 2020 sa členmi Občianskeho združenia GENIZA stali: pani **ELENA ŠEBOVÁ** z Tekovských Lužian, spoluzakladateľka lužianskeho židovského múzea a pani **ALŽBETA SALÁTIOVÁ rod. NEUWIRTHOVÁ**, dcéra prežívších holokaust, člena ŽNO Nové Zámky a OV SZPB Levice, ktorá v Leviciach položila pomyselný základný kameň udržiavania historickej pamäti pri živote, pripomínania pamiatky obetí šoa, ochrany židovského kultúrneho dedičstva a pod. Pani Salátiová nás, žiaľ, navždy opustila dňa 13. apríla 2021. Zichrona levracha! Nech je jej pamiatka požehnaná!

V júni 2021 rozšíril rady združenia pán **Mgr. JÁN JANCO**, zborový farár Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Leviciach.

Cestnými členmi združenia sa v r. 2021 stali: **RENATA JURČOVÁ, DiS. art.**, režisérka, divadelníčka a učiteľka literárno-dramatického odboru a **MIROSLAV RÁC, Dr. h. c., DiS. art.**, potomok jedného z mála tých, ktorí prežili Porajmos, profesionálny klavirista a skladateľ z Levíc, ktorý zasvätil významnú časť svojej tvorby pamiatke obetí holokaustu, Porajmosu a ďalších nacistických genocíd.

Občianske združenie GENIZA:

- podporuje snahy o **zachovanie židovského (hmotného i nehmotného) kultúrneho dedičstva v regióne Tekov**,
- podielá sa na ochrane, zachovaní a propagácii **židovských architektonických pamiatok v regióne**,
- podporuje úsilie vedenia samospráv, jednotlivých majiteľov pamiatkových objektov a organizácií s podobným zameraním ako Občianske združenie GENIZA pri obnove takýchto objektov,
- v súčasnosti zabezpečuje **renováciu** (a neskôr bude dohliadať na riadne fungovanie) **Židovského múzea v Tekovských Lužanoch** (založeného v septembri 2009 v budove bývalej židovskej modlitebne beit tfila a studovne beit midras)

- aktívne sa podieľa na **dokumentačných úsiliach** zameraných na história židovských komunit vo vybraných lokalitách regiónu Tekov,
- v spolupráci s potomkami židovských rodákov z regiónu Tekov realizuje **genealogické úsilia**, spája členov rodinných vetiev odlúčených tragickými udalosťami druhej svetovej vojny,
- organizuje **spomienkové a pietne stretnutia** (askary), stretnutia s potomkami židovských rodákov z regiónu Tekov, v pláne je aj príprava konferencii, besied, seminárov a výstav s cieľom aktivizovať tuzemské a zahraničné subjekty k účasti na ochrane židovského kultúrno-historického dedičstva v regióne,
- **chráni pamiatku obetí holokaustu**,
- podporuje **pozitívny obraz židovskej kultúry vo verejnosti**,
- postupne zabezpečuje aj **výchovu a vzdelávanie** v oblasti židovskej kultúry a histórie, podporuje osvetovú činnosť a **výchovu k tolerancii**, rešpektovaniu rozmanitosti, mierovej (placidálnej) inteligencii a mierovému boju proti extrémizmu (pravicovému, etnickému a pod.), diskriminácii, xenofobii, antisemitizmu a iným formám neznášanlivosti.

Názov združenia – hebrejské slovo "**geniza**" גִּנִּיזָה – je odvodené od koreňa g-n-z s významom „skryť“, „odložiť“. Neskôr sa slovo začalo používať ako podstatné meno označujúce miesto, kde sa odkladajú veci (najmä vzácnego charakteru), archív; v Talmude (Pesachim 118b) sa slovo objavuje vo význame „pokladnica“. V kontexte judaizmu výraz „geniza“ nadobúda význam povinnosti uchovávať všetky texty obsahujúce niektoré z Božích mien (a rovnako aj predmety, ktoré tieto posvätné texty obsahujú – modlitebné remene tfilin, hebrejské knihy sidurim, dverové schránky mezuzot atď.). Ako už bolo naznačené, rovnakým slovom sa označuje aj miesto, kde sú takéto texty uschovávané.

Slovo „geniza“ v prenesenom význame plne korešponduje s cieľom činnosti Občianskeho združenia GENIZA, ktoré svojou činnosťou vytvára pomyselnú ochrannú schránku nad židovským kultúrnym dedičstvom regiónu Tekov, usiluje sa o záchranu, zachovanie a udržiavanie toho, čo bolo pre členov zaniknutých židovských komunit v regióne sväté – židovské cintoríny, hroby predkov, modlitebne...; judaiká, predmety späť so židovským náboženstvom atď.

Dňa 18. júna 2021 sa na židovskom cintoríne v Leviciach uskutočnilo spomienkové stretnutie k 77. výročiu deportácie židovských občanov z Levíc. Stretnutie bolo venované pamiatke dvetisícšesť sedemdesiatich ôsmich obyvateľov nášho mesta a blízkeho okolia (Tekovské Lužany, Vráble, Kalná n. Hronom, Želiezovce...), ktorí boli osudného 13. júna 1944 (22. Sivan 5704) odvlečení z tabakovéj továrne a bývalých kasární na železničnú stanicu, nahnaní do dobytčích vagónov a transportom č. 103 dopravení po troch dňoch do koncentračného tábora Osvienčim, kde väčšina z nich zahynula...

V úvode stretnutia boli privítaní vzánci hostia, ktorí prijali pozvanie na spomienkovú udalosť: Csaba Tolnai, viceprimátor mesta Levice; Mgr. Ján Jančo, zborový farár Evanjelického cirkevného zboru a. v. v Kalnej n. Hronom; Mgr. Ján Verčimák, kazateľ Zboru CB Levice; jedna zo ctihodných sestier z levickej komunity Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul; pán Štefan Šebo (Židovské múzeum v Tekovských Lužanoch - Jewish Museum in Tekovské Lužany); Mgr. Marta Švolíková, odborná pracovníčka Štátneho archívu v Nitre – pracovisko Archív Levice; Slavka Prevendarčíková, pracovníčka Regionálneho osvetového strediska v Leviciach; Bc. Gábor Juhász, predseda OZ Ferencia Dudicha – Dudich Ferenc polgári társulás v Hronovciach. Podujatie poctili svojou vzácnou prítomnosťou aj členovia OZ Synagógy Slovenska.

Umeleckým prednesom podporila stretnutie paní Mgr. Ľubica Opaterná. Na askare zazneli ukážky z kníh „A útechu nenájdeš“ a „The Boy Who Outwitted Mengele“ („Chlapec, ktorý prešiel Mengelom“). Obe publikácie sú životopisnými dielami dvoch rodákov z Levíc, ktorí prežili väznenie v niekoľkých koncentračných a pracovných taboroch – Moše Hoch (1906 – 2001, Hadera, Izrael) a Michael Popik (1931 – 2019, Simi Valley, Kalifornia, USA). Ked'že na tento čas pripadajú aj výročia smrti oboch menovaných, na ich pamiatku boli rozsvietené tzv. „sviece duše“ (hebr. „nerot nešama“ - נֶרֶת נְשָׁמָה).

Súčasťou askary bola aj spomienka na nedávno zosnulú pani Alžbetu Salátiovú rod. Neuwirthovú (1947 – 2021), členku ŽNO Nové Zámky, OZ GENIZA a OV SZPB Levice, ktorá v Leviciach položila pomyselný základný kameň udržiavania historickej pamäti pri živote, pripomínania pamiatky obetí šoa, ochrany židovského kultúrneho dedičstva...

Na záver si prítomní vypočuli básen z bohatej tvorby popredného slovenského literáta Milana Richtera – „Ja-kvark odprevádzza starých rodičov“.

Následne sa všetci účastníci stretnutia presunuli k pamätníku obetí holokaustu, kde bolo zapálených šesť pochodní, prečítaných niekoľko mien židovských občanov z Levíc, ktorí sa už nikdy nevrátili domov, a položených niekoľko kamienkov na pamätník obetí šoa a na hrob pani Alžbety Salátiovej.

Spýtali sme sa Matúša Zeliezku :

Aké plány má združenie do budúcnosti?

Združenie má ambíciu i naďalej pokračovať v genealogickej, dokumentačnej a edukačnej činnosti, v organizovaní spomienkových podujatí, smútočných askár; v blízkej budúcnosti však plánuje širokej verejnosti predstaviť aj radostnú tvár židovstva – na kultúrnych podujatiach usporiadaných pri príležitosti niektorých židovských sviatkov (Chanuka, Purim, Pesach...). Aktuálne prebiehajú intenzívne snahy o dokončenie renovácie Židovského múzea v Tekovských Lužanoch a jeho otvorenie pre verejnosť, domáce i zahraničné návštevy... Prebehne tiež pasportizácia ortodoxného židovského cintorína v Tekovských Lužanoch, budú pokračovať práce na vytváraní publikácie o zabudnutej židovskej histórii obce Hronský (Sväty) Beňadik. Pred istým časom vedenie Občianskeho združenia SACHER (Želiezovce) prizvalo naše občianske združenie k účasti v projekte Coolnext (Cooperation for saving the minorities culture heritage for the next generation). V rámci tohto projektu – zameraného na záchranu a oživenie maďarskej, rómskej a židovskej kultúry – sa OZ GENIZA spolu s niekoľkými ďalšími podobnými subjektmi z regiónu Tekov a vzdelávacími zariadeniami uchádzalo o podporu z Grantov EHP a Nórska 2014 – 2021.

Plánované sú aj revitalizácie (vyčistenie, oplotenie, pasportizácia) niekoľkých židovských cintorínov v regióne (Kálna nad Hronom, Hronský Beňadik a iné), otvorenie dvoch malých expozícií (židovská história + judaiká) v zmienených obciach, osadenie pamätných tabúľ na pamiatku obetí holokaustu z viacerých dedín regiónu Tekov.

Spolupracujete aj s inými združeniami tohto typu?

Občianske združenie GENIZA aktívne spolupracuje predovšetkým s neziskovou organizáciou SHALOM Zlaté Moravce, n. o. (jej riaditeľom je pán Ľudovít Chládek zo Zlatých Moraviec, správca tamojšieho židovského cintorína a malej expozície zameranej na židovskú história Zlatých Moraviec a okolia). Ďalšie subjekty (združenia, odborné pracoviská, náboženské a iné organizácie a pod.), ktoré patria do čoraz širšieho okruhu spolupráce, sú: Občianske združenie SACHER – SACHER Polgári Társulás (Želiezovce), Občianske združenie Ference Dudicha – Dudich Ferenc polgári társulás (Hronovce), FONTIS – občianske združenie (Vráble), Tekovské múzeum v Leviciach, Pohronské múzeum Nová Baňa, OZ Synagógy Slovenska (Žilina), nezisková organizácia Post Bellum, Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, ŽNO Komárno, Kresťanská policajná asociácia (Čajkov), Evanjelický cirkevný zbor a.v. v Kalnej nad Hronom...

Na jednotlivé podujatia sú zakaždým pozývaní aj predstavitelia ďalších cirkevných a náboženských organizácií: Zbor Cirkvi bratskej v Leviciach, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul, Zbor Cirkvi adventistov siedmeho dňa v Leviciach, Evanjelický cirkevný zbor a.v. v Leviciach, Zborová stanica Apoštolskej cirkvi v Leviciach, **farnosti RKC: Farnosť Levice – mesto a Farnosť Ducha Svätého Levice – Rybníky, Cirkevný zbor Reformovanej cirkvi v Leviciach...**

Uvítate aj spoluprácu s ROS v Leviciach?

Určite áno, sme otvorení každej zmysluplnnej spolupráci v rámci regiónu, ba dokonca i mimo neho. S Regionálnym osvetovým strediskom v Leviciach si vieme predstaviť spoluprácu na edukačnej, publikáčnej, propagačnej a umeleckej úrovni (napr. príprava vzdelávacích materiálov a besied zameraných na zvýšenie povedomia o kultúrnej a historickej pestrosti Tekova s premostením na výchovu k tolerancii a mierovej inteligencii; spolupodieľanie sa ROS na príprave kultúrnych podujatí, prednášok, výstav a pod.).

Ďakujem za rozhovor a priblíženie činnosti vášho združenia.
Slavka Prevendarčíková

Canisterapia

V oblasti vzdelávania sme vo februári priniesli online prednášku s Kvetkou Néveriovou, canisterapeutkou, o canisterapii. Kvetka býva v obci Zajačia dolina (okres Levice), aj so svojimi troma terapeutickými psíkmi rasy labradoodle. O svojej práci nám porozprávala s obrovským nadšením a ako sme mohli vidieť, prednáška vzbudila veľký ohlas aj na sociálnej sieti. Ešte stále máte jedinečnú príležitosť vypočuť si ju aj pozrieť na YouTubovom kanáli pod názvom Kvetka Néveriová – canisterapia. Po uvoľnení opatrení súvisiacich s pandémiou koronavírusu vás s Kvetkou a jej psíkmi predstavíme osobne na našich podujatiach.

Canisterapia je ako pomocná terapeutická metóda u nás doposiaľ málo známa a rovnako aj málo propagovaná. Istým problémom sa v tomto smere javí nedostatočnosť informácií nielen v laickej, ale i odbornej verejnosti, nedostatok vyškolených canisterapeutov a cvičených psov-terapeutov. Slovo canisterapia sa skladá z dvoch častí: slovo canis- pes (prebraté z latínčiny) a slovo therapeia- z gréčtiny- znamená liečba, ošetrovanie, prípadne zmiernenie ochorenia.

V súčasnosti sa canisterapia chápe ako spôsob terapie, pri ktorej dochádza k pôsobeniu psa na človeka. Je jednou z foriem zooterapie, ktorá všeobecne využíva zvierat k rôznym formám terapeutického kontaktu s človekom. Základom liečby je poznatok, že najspoloahlivejším a často jediným priateľom človeka v samotе a chorobe je zviera. „Keď je práca zároveň poslaním, plnia sa sny“. /Kvetka Néveriová/

Pri oceňovaní dobrovoľníkov Srdce na dlani 2020 získala v rámci Nitrianskeho kraja prvé miesto v kategórii - Dlhodobá dobrovoľnícka pomoc ako canisterapeut. Kvetka Néveriová pravidelne vykonáva canisterapiu s prijímateľmi sociálnych služieb, detských domovov, základných, stredných a špeciálnych škôl, ako aj s deťmi v predškolských zariadeniach. Nakoľko každý klient je jedinečný, ku každému pristupuje individuálne, v súlade s jeho diagnózou a momentálnou psychickou pohodou. Aktivity so psíkmi sú riadené, cielené. Slúžia ako motivačný, výchovný a odpočinkový prostriedok, zameraný na zvýšenie kvality života klienta. Canisterapia pôsobí konkrétnie na emocionalitu, rozvoj rozumových a pohybových schopností. Kedže pracuje ako inštruktorka sociálnej rehabilitácie, svoje znalosti a skúsenosti z praxe vie dokonale využiť pri canisterapii.

Psíkov na prácu si pripravuje a trénuje sama. Výcvik je zdĺhavý a náročný, pričom sa dôraz kladie hlavne na psychickú vyrovnanosť psíka, ako aj na jeho 100%-nú poslušnosť. Skúšky prebiehajú pod záštitou Červeneho kríža a obnovujú sa každý rok. Rada sa venuje aj osvetovej činnosti na tému canisterapia a prednáškam s praktickou ukážkou výcviku a poslušnosti asistenčného psíka. Všetky tieto činnosti vykonáva aj v rámci občianskeho združenia - Z farebného domčeka.

Ako sama hovorí – „Jediné, čo všetci zúčastní pri terapii musia mať, je radosť.“ Pocit spolupatričnosti a prospešnosti pri tejto činnosti a okamžitá spätná väzba je to, čo má pre ňu veľký zmysel.

Slavka Prevendarčíková

OTVORENÉ STRETNUTIA PRE ŽENY

Otvorené strenutia žien sa v ROSke konajú už niekoľko rokov. Hlavným cieľom podujatia je riešenie sociálnych otázok v uzavretej skupine žien, ktoré sú osamelé, smutné, možno týrané či podceňované, z rôznych znevýhodňovaných skupín. Podujatie je zamerané na sociálnu a primárnu prevenciu. Stretnutia prebiehajú v úzkom kruhu žien pod vedením uznávanej lektorky, psychologičky Mgr. Jany Almaja Vaculčiakovej.

Stretnutia sa v mesiacoch január a máj konali výhradne online, cez platformu Zoom. Prvýkrát sa ženy stretli 17.2. a zaoberali sa tému „Ako vnímam bezpečie“ - riešenie problémov vo vzťahoch, týranie, násilie páchané na ženách. Druhé strenie sa konalo 17.3.2021 a tému boli „Nové začiatky“: život po rozvode či odchode od partnera, nové začiatky v práci, medzi deťmi. V apríli, 14.4., sme sa stretli pri téme „5 jazykov lásky“.

5.5. 2021 sa konalo strenie na tému s názvom „Odpúšťanie“. V júni prebehlo strenie žien 16.6. 2021, kedy bola pandemická situácia už oveľa lepšia, a preto sme zvolili formu stretnutia „fyzickú“. Stretnutie sa konalo vo Voľnočasovom centre Modrý Lúč v Šahách na Ružovej ulici. Tentokrát sa lektorka Jana Almaja Vaculčiaková zamerala na tému „Manipulácie vo vzťahoch“, kde mali ženy možnosť vyrozprávať svoje pocity, problémy a spoločne so ženami a lektorkou nájsť riešenie ich situácie.

Ženy, ktoré sa pravidelne zúčastňujú týchto stretnutí sú nesmierne nadšené a vyjadrujú potrebu neustále sa streňať, preto budeme s podujatiami podobného charakteru pokračovať aj v druhom polroku 2021.

David Hudec

Kronikárske webináre

Od roku 2020 v ROS Levice postupne obnovujeme vzdelávanie v dlhodobo neriešenej problematike školení kronikárov v našom okrese. Zastihlo nás obdobie pandémie a fyzické školenia sme na určitý čas museli prerušiť. Postupne sme našli riešenie v online webinároch, ktoré sa ukázali ako veľmi dobré riešenie na stretnutia v takomto náročnom období. Táto doba nám poskytla možnosť novej formy usporadúvania podujatí, a to nielen v čase pandémie, ale aj vtedy, keď sa život vráti do staro-nových kol'ají. Nadviazali sme spoluprácu so skúseným lektورom pre túto oblasť, Mgr. Martinom Lukáčom.

Po odbornej stránke zastrešil naše kurzy, a to i v online priestore. Ako hovorí sám lektor, je veľmi potrebné, priam nevyhnutné, znova začať so vzdelávaním kronikárov, nakoľko v poslednom čase sa kroniky vedú najrôznejšími spôsobmi písania, vlepovania fotografií a častokrát nie najvhodnejšími spôsobmi, ba priam dehonestujúcimi kroniku ako vzácny doklad o dobe minulej. Webináre ponúkajú možnosť kronikárom, záujemcom o kronikársku prácu, obciam, mestám nahliadnúť do tajov tohto krásneho „remesla“ - do kronikárskej praxe prostredníctvom výkladu skúseného lektora, ale i z postrehov dlhorocných kronikárov, otázok a diskusií prebiehajúcich počas webinárov. Kronikárske webináre organizované ROS v Leviciach boli primárne určené pre kronikárov pôsobiacich v okrese Levice, teda v mieste pôsobenia ROS. Sekundárne sa ale mohli pripojiť aj kronikári z iných okresov. To sa aj vo všetkých prípadoch dialo. Najviac prihlásených účastníkov bolo tak či tak z iných okresov, zastúpené bolo takmer celé Slovensko, za okres Levice sa zúčastnilo 5 kronikárov z obcí Bátovce, Bajka, Ondrejovce, Levice.

Prvý online kronikársky webinár v roku 2021 sa konal 20.1. 2021 o 15:00 hod. cez platformu Zoom. Niesol názov: Kronikárske dilemy, skryté úlohy kronikára a skladanie kronikárskej mozaiky. Veľmi široká a špecifická téma webinára, ktorá však bola naplnená do poslednej chvíle. Lektor zhrnul prácu kronikára, predstavil jej úskalia, ktorým sa treba vyvarovať, predstavil, čo je potrebné v kronikách uvádzat a čo naopak nie je potrebné, postupne počas prednášky predstavil celú kronikársku mozaiku, ktorá dáva špecifickosť tejto práci. Tohto webinára sa zúčastnilo 19 účastníkov z rôznych regiónov a trval takmer 4 hodiny.

Druhý online kronikársky webinár sme zorganizovali 20.3.2021 o 14:00 hod. Témou podujatia bolo: GDPR a jeho aplikácia do kronikárskej práce i konkrétnie prejav a dôsledky v praxi. Téma GDPR a zverejňovanie osobných údajov je veľmi aktuálnou a ešte aktuálnejšou v rámci komunity kronikárov. Je to často riešená a diskutované téma, čo sa odrazilo aj na veľmi aktívnej diskusii po prednáške. Často kronikári neovládajú zákon a nevedia správne uvádzat a zverejňovať osobné údaje, na čo odzneli na webinári veľmi užitočné odpovede.

Účastníci boli spokojní. My sme spokojní, že sme priniesli užitočné a aktuálne informácie v oblasti vzdelávania kronikárov!

David Hudec

ROMANO JILO

Rómske srdce

Komunitné centrum, ktoré nesie takisto názov Romano Jilo, vzniklo vďaka podpore Európskej únie. Sídlí v bývalých kasárňach, v tesnej blízkosti lokality, v ktorej žije marginalizovaná rómska komunita. Cieľovými skupinami komunitného centra sú deti predškolského aj školského veku, mládež a mladí dospelí z marginalizovaných rómskych komunít a bezdomovci.

Súbor Romano Jilo má nácviky s deťmi každý deň od pol druhej do šestnastej hodiny. Často sa stáva, že ostatní aj dlhšie, pretože deti chcú trénovať. V súbore sa deti oboznamujú s choreografiou ruských, rumunských a maďarských Rómov. Samozrejme aj s tanecnými prvkami slovenských Rómov. Snahou ich vedúceho pána Petra Kačicu je vniest' tradíciu medzi tieto deti a udržať ju. Je to veľmi dôležitá súčasť ich života, pretože rómske deti a mládež na svoje tradície, zvyky a rómsku kultúru už zabúdajú. Bolo by na škodu, keby o niekoľko rokov rómska kultúra a tradícia splynula s kultúrou majority.

Malí rómski folkloristi absolvovali už niekoľko vystúpení. Napríklad na folklórnom festivale v Považskej Bystrici. Deti získali návyky pri vystúpeniach na miestnych akciách vo Zvolene. Zúčastnili sa aj podujatia zameraného na prezentáciu kultúry Rómov v martinčkom prírodnom skanzene alebo na rómskych festivaloch v Myjave a v Krupine. Deti vystúpili aj pred publikom v kasárňach Ozbrojených síl SR alebo aj v domoch sociálnych služieb. V súčasnosti folklórny súbor Romano Jilo má okolo dvadsiatky aktívne účinkujúcich členov.

V roku 2021 sme nadviazali spoluprácu so spomínaným Rómskym folklórny súborom Romano Jilo, ktorý príde do nášho regiónu už v septembri a môžete sa naň tešiť v Tekovských Lužanoch, na tančo-pohybovom workshope v komunitnom centre, alebo na medzinárodnom folklórnom festivale Takí sme v Šahách a Čankove.

Peter Kačica, vedúci Rómskeho súboru Romano Jilo a David Hudec

Rómsky folklórny súbor Romano Jilo vznikol popri komunitnom centre vo Zvolene v roku 2015. Folklórny súbor je dôkazom, že komunitné centrum funguje veľmi úspešne. Účinkovať v súbore môžu len deti, ktoré nezanedbávajú školu. A len vďaka účinkovaniu v súbore sa z periférie Zvolena dostávajú aj do iných miest Slovenska i sveta a poznávajú tak aj iný, krajský svet. Členovia súboru tak majú možnosť vidieť, že žiť sa dá aj inak a viaceré z detí sú rozhodnuté tvrdzo pracovať na sebe ďalej, aby to v živote dotiahli čo najďalej.

Mozaika regiónu

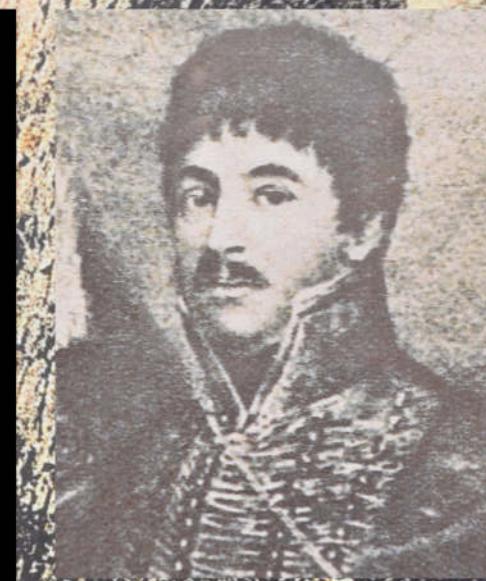
Rod Eszterházy v Želiezovciach

Začiatkom roku 2021 vznikla myšlienka usporadúvať pravidelné online podujatia/prednášky s názvom Mozaika regiónu, kde postupne predstavíme zaujímavosti, významné osobnosti, umelcov a autorov z nášho okresu. Medzi prvými bol oslovený Pavel Polka, želiezovský rodák, historik, archeológ a zberateľ so svojím zaujímavým múzeom Franza Schuberta v Želiezovciach. Pavel Polka je aj predsedom OZ Castellum Zeliz.

Prednášku Rod Eszterházy v Želiezovciach sme priniesli v marci do online priestoru aj s fotografiami, zvukovými nahrávkami, textami, kde samozrejme nechýba samotný výklad lektora. Prednáška bola určená pre širokú verejnosť. Predstavený nám bol známy grófsky rod Esterházyovcov, ktorý v minulosti významne ovplyvnil mesto, ale aj celý región. Preniesli sme sa do starých čias a zaspomínali na slávny rod Esterházy, dozvedeli sa, odkiaľ pochádza výborná Sacherova torta a aj to, čo robil Franz Schubert v Želiezovciach.

Prednášku ste si mohli pozrieť (a aj stále viete) na našom YouTube a FB ROS Levice.

David Hudec

FOLKLÓR

KRÁSA Z KASŇI

Začiatok roka 2021 nepriniesol pozitívne zmeny v oblasti kultúry. Práve naopak. Kvôli pandémii sme sa už takmer všetci presunuli do online priestoru a väčšina z nás ostávala na Home Office. Situácia sa zhoršovala, čísla pozitívnych na Covid narastali. Pri plánovaní nových podujatí sme tieto fakty museli brať do úvahy. Vieme, že folklórne súbory či skupiny sa nestretli už vyše roka. Chceli sme preto pre priaznivcov a milovníkov folklóru priniesť do smutného a nie ľahkého obdobia trošku radosti a pozitívnej energie. Tak sme sa vo februári rozhodli vyhlásiť zaujímavú súťaž pre všetkých nadšencov ľudového odevu „Krásu z kasňi“. Do súťaže sa mohli zapojiť všetci, ktorí vlastnia, zbierajú, opravujú, ľudový odev. Vek ani pohlavie nebolo rozhodujúce. Rozhodujúca bola zaujímavá fotografia a príbeh.

Počas takmer dvoch mesiacov k nám prichádzali nádherné fotografie. Neboli len z našich regiónov Tekova a Hontu, ale i z okolia Nitry, Klasova, Jedľových Kostolian, Čičmian, dostali sme aj fotografiu zo Srbska zo Starej Pazovy, na ktorej bol vyobrazený ľudový odev našich dolnozemských Slovákov. Veľmi nás potešíl váš záujem.

Nakoniec sme sa rozhodli udeliť cenu pani Zuzane Tajek Piešovej. Kroj, ktorý má na fotografiu (je jeho 3.majiteľkou), pochádza z Čičmian. Celý si ho sama zhotovila jej stará mama na svoju svadbu v januári 1919.

Pripravili sme online výstavu, kde ste si mohli a ešte stále môžete všetky kroje prezrieť – na You Tube a FB ROS Levice.

Všetkým, ktorí našu súťaž sledovali, zdieľali a obzvlášť tí, ktorí sa do nej aj zapojili, patrí jedno veľké ĎAKUJEME.

Mária Mészarošová

BANDA

VZDELÁVANIE DETSKÝCH A MLÁDEŽNÍCKYCH ĽUDOVÝCH HUDIEB

Súčasťou veľkého projektu ROS Levice Vzdelávame umením je aj metodika výučby ľudového tanca a spevu a vzdelávanie detských a mládežníckych ľudových hudieb. Základným cieľom bolo upriamiť pozornosť na praktickú hru na ľudové nástroje (husle, kontra, kontrabas, cimbal). Rovnako našou snahou bolo priblížiť hudobný región a repertoár etnografických oblastí najmä Tekova a Hontu. Cieľovou skupinou boli prevažne mladí muzikanti z detských folklórnych hudieb okresu Levice a Nitrianskeho kraja. Náš letný hudobný workshop sme si nazvali BANDA. Tak kedy si v Tekove volali muzikantov, prevažne rómskeho pôvodu, ktorí chodili hrávať na svadby, zábavy či hostinu. Hudobný workshop sme zorganizovali 2.- 4. júla 2021 v rekreačnom zariadení Orlík na Novej Bani. Priestor veľkorysý nielen v interiérovej časti, ale ponúkal nám aj voľnočasové aktivity, športové (hokejbal, basketbal), vonkajší bazén, krásne turistické prechádzky, večerná opekačka. Mladí muzikanti tak mali možnosť si aj oddýchnuť a zrelaxovať. Samozrejme dôležitá bola predovšetkým práca v jednotlivých hudobných sekciach. Odborne náš workshop zastrešili piati lektori. Kedže najviac prihlásených bolo huslistov, tak sme mali dvoch lektorov: Milana Verónyho (absolvent UKF etnológia a etnomuzikológia, konzervatórium. Okrem folklóru sa venuje aj popu, klasike a jazzu. Spolupracoval s Katkou Hasprovou, Evkou Pavlíkovou, Desmodom, Mikom Hladkým, Tomášom Bezdedom a s ďalšími známymi slovenskými umelcami) a Erika Sitára (ĽH Borinka, Furmani, spolupráca s DAB Nitra). Sekciu violistov viedol Majo Petrás (okrem ľudovej hudby sa venuje aj vlastnej autorskej piesni, vystupuje aj single s gitarou), kontrabasistov viedol odborne Ondrej Debrecíni (umelecký vedúci FS Zobor pri SPU v Nitre) a sekciu cimbalistov Ľubo Gašpar (vyrastal s folklórom, študoval klasickú hudbu, ale oslovili ho aj jazz a world music. Vidieť ste ho mohli dokonca na Jazzových dňoch v Bratislave ako Cimbal Projekt alebo so zoskupením Ľudové Mladistvá). Lepších a fundovanejších lektorov sme si ani priať nemohli. Nakoniec účastníci tohto ročného Bandy ich už dobre poznajú a aj vďaka nim neboli problém obsadiť veľmi rýchlo náš letný hudobný workshop. Pracovalo sa naozaj poctivo. Záverečný koncert bol toho dôkazom. Kvôli pretrvávajúcim opatreniam sme ho bohužiaľ neurobili verejný, ale pozrieť sa dá na našej web stránke: www.roslevice.sk alebo facebooku ROS, ako aj fotografie, z ktorých ešte stále sála skvelá atmosféra. Bol to prvý ročník, ale pevne veríme, že nie posledný. Projekt sa realizoval s finančnou podporou Fondu na podporu umenia.

Mária Mészarošová

Fašiangy v Tekove

Fašiangy, Turíce, Veľká noc bude....

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach sa rozhodlo všetkým priaznivcom ľudových tradícií trošku spríjemniť dlhé týždne v karanténe. Obdobie Fašiangov je typické najmä tančenými zábavami či plesmi, zabíjačkami, dobrým jedlom. Aby sme si veselé obdobie, ku ktorému sa viaže mnoho tradičných zvykov, obradov, piesní priblížili a pripomenuli, oslovali sme etnografa, odborného pracovníka Tekovského múzea v Leviciach Mgr. Adama Uhnáka, PhD.

Mohli sme sa tak z jeho pútavého rozprávania dozvedieť o histórii a tradíciách Fašiangov, pôvode samotného slova – Fašiangy, o tradičných aktivitách: zábavách, obchodzkach, „konačkách“. Pripomenuli sme si tradičné fašiangové jedlo: studeno, chrapne, t.j. fánky či šíšky. Prednášku ste si mohli pozrieť a vypočuť deň pred popolcovou stredou, 13. februára 2021.

Tohtoročné pochovávanie basy ako symbolu, že končí obdobie bujarých a veselých zábav a nastáva pôst, sme mali v online verzii. Hoci tohtoročné Fašiangy veľmi veselé neboli, veríme, že aspoň takouto formou sme vám priniesli kúsok radosti a pohody. Príjemným spestrením rozprávania o tradičných Fašiangoch v Tekove boli žartovné piesne v podaní FSS Trnky z Tlmáč.

Mária Mészarošová

KEĎ SI JA ZASPIEVAM...

VÝBER PIESŇOVÉHO MATERIÁLU A VÝSTAVBA SPEVÁCKEHO ČÍSLA

Regionálne osvetové stredisko v Leviciach od januára rozbehlo sériu zaujímavých a inšpiratívnych online webinárov či online prednášok, výstav. 14. apríla 2021 sme sa snažili osloviť predovšetkým priaznivcov ľudovej piesne. Pozvali sme všetkých na prednášku, ktorej téma bola: Výber piesňového materiálu a výstavba speváckeho čísla. Ako lektorku sme oslovoili opäť uznávanú odborníčku, výbornú speváčku, vysokoškolskú pedagogičku (UKF Nitra, Katedra etnológie a folkloristiky) pani Doc.PhDr. Margitu Jágerovú, PhD. Webinár sme organizovali v čase, keď pani lektorka spolu s jej kolegami z Katedry etnológie a folkloristiky získala prestížne ocenenie Národopisnej spoločnosti pri SAV za roky 2018-2020 v kategórii publikácia: „Kalendárna obyčajová kultúra vo vidieckom prostredí na začiatku 21.storočia“. V mene nás všetkých sme jej, ako aj kolektívu spolupracovníkov, gratulovali a potom sme už len počúvali, zapisovali si a pýtali sa na všetko, čo súviselo s tému prednášky. Záujemcovia sa mohli prihlásiť cez aplikáciu ZOOM, tak ako aj na predchádzajúce prednášky. Počas dvoch hodín sme sa tak mohli dozvedieť ako vybrať piesne do speváckeho čísla, ako ho vystavať, na čo brať zreteľ. Pani lektorka účastníkov, väčšinou to boli členky/členovia folklórnych speváckych skupín s väčšími či menšími skúsenosťami, upozornila na dôležité faktory a skutočnosti, ktoré treba akceptovať pri tvorbe speváckeho čísla (téma, objavnosť materiálu, lokálna príslušnosť, fungovanie piesní v teréne či dĺžka speváckeho čísla a pod.) Dotkala sa aj problematiky interpretácie (frázovania, štýlového prevedenia) a interiorizácie (vnútorného osvojenia) ľudovej piesne. S pani Margitou Jágerovou plánujeme organizovať v rámci projektu Vzdelávame umením spevácke workshopy (termín leto-jeseň 2021). Dúfame, že ich už budeme realizovať osobne a v praktickej rovine.

Mária Mészárošová

MAĽOVANKY

Regionálne osvetové stredisko Levice prinieslo v apríli 2021 našim priaznivcom zaujímavý darček v podobe antistresových maľovaniek inšpirovaných ľudovými výšivkami, polievacími vzormi, vzormi štukových omietok či drevorezieb z obcí okresu Levice. Našou snahou bolo nielen priniesť darček, pri ktorom by si oddýchli, vyplnili dlhý čas v karanténe, ale aj sa niečo nové dozvedeli a zároveň predstavili nás region, v ktorom pôsobíme. Nebolo jednoduché vyberať motívy. Obcí, kde je zaujímavý ľudový odev, prvky architektúry či ľudového nábytku je veľa, keďže nás okres patrí k najväčším na Slovensku. Prelína sa v ňom Tekovský i Hontiansky región. V úvode antistresových maľovaniek sme nás okres v krátkosti predstavili.

Okres Levice sa nachádza v Nitrianskom kraji. Leží v juhovýchodnom cípe západného Slovenska. Tvorí ho juhovýchodná časť historického regiónu Tekov a západná časť regiónu Hont. Väčšinu územia okresu tvorí Podunajská nížina. Zo severu a východu do okresu zasahujú Štiavnické vrchy a Krupinská planina. Najvyšším bodom okresu je vrch Drieňov v Štiavnických vrchoch, najnižším tok Ipeľa. Geograficky prevažná časť regiónu patrí k údolnej terase riek Hron a Ipeľ. Okresným sídlom je mesto Levice, ktoré má v správe 85 obcí a mestá: Šahy, Železovce a Tlmače.

Národnostné zloženie obyvateľstva okresu Levice je pestré, najpočetnejšie zastúpenie majú národnosti slovenská, maďarská, rómska a česká. Žijú tu však aj obyvatelia nemeckej, ukrajinskej, rusínskej či srbochorvátskej národnosti. Vhodné prírodnno-klimatické podmienky v minulosti aj v súčasnosti predurčovali región najmä na poľnohospodársku činnosť a výrobu poľnohospodárskych a potravinárskych komodít. Významné sú aj pramene minerálnych stolových vód v Santovke a Slatine.

Územie okresu Levice bolo osídlené už od najstarších dôb. Je známe mnohými archeologickými nálezmi. Dokazujú to aj archeologické kultúry pomenované podľa významných nálezisk obci okresu Levice: čakanská kultúra (mladšia doba bronzová) a maďarovská kultúra (začiatok strednej doby bronzovej). Nálezy z mladšieho paleolitu (40 - 30 tisíc r. p. n. l.) sú známe zo Šiah, Levíc, Tlmáč a Železoviec. Významné nálezy zo Železoviec dali meno železovskej kultúre (3500 - 2500 p. n. l.). V prvých stor. nášho letopočtu územie okresu obývali germánske kmene, ale dostali sa sem aj Rimania, čo dosvedčuje aj zmienka z pera samotného Marca Aurelia, rímskeho cisára, ktorý svoje známe Myšlienky k sebe samému napísal, ako uvádzá, pri rieke Hron. Z obdobia sťahovania národov pochádzajú významné nálezy z Dolných Semeroviec, Jura nad Hronom a Levíc. Pozoruhodná sústava slovanských hradísk bola vybudovaná v okolí Slovenskej brány, v katastroch obcí Kozárovce, Rybník, Tlmače a Malé Kozmálovce. V 10. stor. sa objavujú náleziská po staromaďarskom osídlení dolného a stredného Pohronia. Mnohé obce okresu sú veľmi skoro, už v 11. stor. písomne doložené. V r. 1075 kráľ Gejza I. založil pri Hrone kláštor na počest sv. Benedikta (Hr. Beňadik). Na hontiansku časť okresu mal významný kultúrny vplyv premonštrátsky kláštor v Šahách založený r. 1238.

V našich prvých antistresových maľovankách sme ponúkli len zlomok z krás, ktoré predstavuje nás okres. Pevne veríme, že si maľovanky našli svojich fanúšikov, priniesli trošku relaxu, uvoľnenia a najmä potešili všetkých, ktorí majú blízko k ľudovému umeniu.

Mária Mészarošová a David Hudec

METODIKA VÝUČBY ĽUDOVÉHO TANCA A SPEVU

28.jún 2021 na Strednej odbornej škole pedagogickej v Leviciach bol už cítiť blížiacimi sa prázdninami. Napriek unavujúcemu teplu, ktoré viac láka mladých ľudí k vode, sa nám podarilo zmotivovať spevácky zbor a pod taktovkou výbornej lektorky PhDr. Andrej Jágerovej Regionálne osvetové stredisko v Leviciach zorganizovalo prvý zo štyroch workshopov, ktorých cieľom je prispieť k zachovaniu a rozvíjaniu interpretácie tradičnej ľudovej piesne. PhDr. Andrej Jágerovú netreba odbornej verejnosti veľmi predstavovať. Kultúrno-osvetová pracovníčka Podpolianskeho osvetového strediska vo Zvolene, etnografska, zberatelka a interpretka slovenských ľudových piesní, autorka mnohých knižných publikácií (zbierok piesní ...šecki sa peknie do jednieho..., metodik Písanka s pesničkama...) vedúca ženskej speváckej skupiny FS Marína. Pani Jágerová je absolventka Katedry etnológie a folkloristiky na FF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v minulosti pracovala ako tanečná pedagogička Základnej umeleckej školy v Liptovskom Mikuláši, tanečnica v Slovenskom umeleckom kolektíve, pedagogička ľudového tanca na Konzervatóriu Jána Levoslava Bellu a redaktorka Rádia Regina RTVS. Bola tiež sólistkou OLUN-u Rádia Bratislava, autorsky pripravila mnohé scénické programy folklórnych festivalov vo Východnej, v Detve, Košiciach, Myjave, Heľpe a Zuberči. Bolo nám cťou, že sme sa mohli spolu stretnúť a ukázať budúcim mladým učiteľkám v MŠ ako pracovať s ľudovou piesňou. V spoločenskej sieni školy sa tak budúce paní učiteľky zoznámili s metodikou výučby ľudového spevu, samé na sebe si odskúšali rôzne hlasové a rytmické cvičenia a techniky, ako pracovať s hlasom, ako dbať na hygienu hlasu, pretože ten bude ich dominantným „nástrojom“ počas ich budúcej profesijnej kariéry. Workshop je súčasťou veľkého „roskáckeho“ projektu Vzdelávame umením. Ešte v lete máme naplánované ďalšie workshopy: so ženskou speváckou skupinou Vrbovianka zo Želiezoviec, FSS Trnky z Tlmáč a FSS v Jure nad Hronom. Celý projekt je realizovaný s finančnou podporou Fondu na podporu umenia.

Mária Mészarošová

VÝVOJ TRADIČNÉHO ĽUDOVÉHO ODEVU ODEV NA SCÉNE STAROSTLIVOSŤ O ĽUDOVÝ ODEV

Dňa 5.júna sme sa už mohli stretnúť aj osobne.

V MC Kontakt Levice sme sa za ešte trošku prísnych opatrení (obmedzený počet účastníkov) stretli na zaujímavom a najmä poučnom workshope. Témou workshopu a prednášky o tradičnom ľudovom odevu bol : vývoj tradičného ľudového odevu, starostlivosť a ošetrovanie. Odbornými lektorkami boli Zuzana Tajek Piešová a PhDr. Júlia Marcinová.

Zuzka je presne jednou z tých, ktorým stačí pohľad na výšivku či kroj a hned vie, odkiaľ pochádza. Žije striedavo v Bratislave a Nitre, ale určite to nie je mestský „kaviarenský“ typ. Korene má v Čičmanoch, a hrdo sa k nim hlásí. Často ju stretnete na potulkách po Slovensku. Má vzácny talent, dokáže precízne a s láskou zreštaurovať staré kroje a výšivky. Robila krojárku vo viacerých folklórnych súboroch. Toho času robí renovácie, poradenstvo, snaží sa umiestňovať zachránené časti krovov tam, kde sú potrebné, alebo niekomu chýbajú ku kompletizácii. Pracovala na Ústredí ľudovoumeleckej výroby (ÚĽUV) v Bratislave ako konzultant, poradca, kde mala na starosti organizovanie krojovej výroby. Ako ona sama hovorí: „...stále zachraňujem čo sa dá, kým mi zdravie bude slúžiť.“

Ak som zašanovala čo len jeden kroj alebo súčasť a niekto si ten poklad tradičnej kultúry a identity bude považovať, tak tá práca má zmysel.“ Keď som po ňu prišla na železničnú stanicu do Levíc, hned som ju zbadala. Bola neprehliadnutelná. Bola samozrejme oblečená, ako to má najradšej, v kroji. Bola tou pravou, ktorá nás zasvätila do tajov starostlivosti o ľudový odev. Ako ho šetrne ošetriť, aby nám ešte slúžil a mohli ho obdivovať d'álšie generácie.

Druhou lektorkou bola PhDr. Júlia Marcinová. Pochádza z Rajeckých Teplíc. Etnologička, autorka mnohých knižných publikácií o tradičnom odevu. Mladá žena, pre ktorú bol folklór dôležitý natoľko, že jej spevácka a tanečná skúsenosť vo folklórnom súbore Rozsutec v Žiline určila aj jej profesionálne smerovanie. „Milujem pocit mať na sebe kroj, to je zmes úcty a hrdosti. Vždy sa smejem, že nie je nič lepšie od kroja, lebo v ňom tak nevidno kilogramy navyše, všetko sa dá pekne zakryť.“ Julka nám v prednáške objasnila vývoj tradičného ľudového odevu, rovnako sme sa venovali ľudovému odevu na scéne, predovšetkým v programoch detských folklórnych súboroch.

Podujatie dopadlo nad očakávania. Prijemná, priateľská atmosféra, účastníci, ktorí mali záujem, pýtali sa, dokonca prispevali vlastnými skúsenosťami a radami. Určite plánujeme v našich stretnutiach pokračovať.

DETSKÝ FOLKÓRNY SÚBOR PLAMIENOK, TLMAČE

Mesto Tlmače je zázemím viacerých záujmových či voľnočasových organizácií, združení a krúžkov. Najsilnejšiu tradíciu má nesporne folklór. Tlmače patria do tzv. čilejkárskeho mikroregiónu. Bolo len otázkou času, kedy vznikne folklórny súbor, resp. folklórna skupina. Stalo sa tak v roku 1952. Od toho roku píše svoju história FS Vatra. Postupne však prišla potreba dopĺňať mladú generáciu a myšlienka založiť detský folklórny súbor, nenechala na seba dlho čakať. Dovoľte nám preto predstaviť najmenších tlmačských folkloristov, a to DFS Plamienok z Tlmáča, ktorý pracuje pri MsKS Tlmače.

Súbor vznikol v roku 1977 a jeho prvou vedúcou bola pani Barbora Mrázová, ktorá súbor viedla krásnych 26 rokov. O súbor bol vtedy veľký záujem, preto sa vytvorili dve skupiny, teda mladšia a staršia zložka. Gro programu tvorili programy z našej „Tekovskej oblasti“.

Neskôr vedenie prevzala Ria Mészárošová. Môžno povedať, že z tejto generácie vyšlo mnoho nadaných tanecníkov, ktorí pokračujú v činnosti, či už tanecnej alebo pedagogickej. Mnohí vedú vlastné súbory, a tak šíria tradície ďalej.

Edita Barcíková bola nasledujúcou vedúcou od roku 2004. Počas rokov jej pôsobenia vznikali nové tematické programy napr. rôzne remeselné bloky. Absolvovali sústredenia, mnoho vystúpení a rozšírila sa spolupráca aj s ďalšími ľuďmi, ako aj pomocnými pedagógmi. Keďže deti bolo dosť, Edita sa venovala staršej zložke a na pomoc si prizvala Majku Rajčanovú, ktorá mala na starosti malé detičky. Postupom času prevzala kompletné vedenie, tvorila nové programy a pásmá. Úzko spolupracovala aj s Michaelou Lintnerovou. Mária viedla Plamienok do roku 2018-2019, kedy sme sa ho ujali my – Andrea a Juraj Tkáčovi.

V súčasnosti máme 25 detí a tvoríme tak tiež tematicky. Zameriavame sa na jarné zvyky, hry pri vode, vianočné tradície. Počas nášho doposiaľ krátkeho pôsobenia sme absolvovali mnoho vystúpení, či už na domácej pôde alebo v okolí. Snažíme sa spájať vystúpenia aj s folklórnym súborom Vatra, ako aj s jeho seniorskou zložkou, pretože aj v tom vidíme silnú motiváciu pre deti. Minulý rok sa nám podarilo zorganizať celovečerné predstavenie s názvom „Tak si ja tancujem“. Predstavenie malo úspech a myslíme si, že by sme boli všetci radi, ak by sa nám niečo podobné podarilo zorganizať ďalej. Samozrejme to nejde bez finančnej podpory, ktorú nám konkrétnie na tento projekt z veľkej časti zafinancoval Fond na podporu umenia.

Čo nás však veľmi mrzi je, že musíme spolupracovať s externou hudbou, pretože to tiež stojí financie navyše, hoci u nás máme veľa talentovaných muzikantov aj v detskom veku. Svedčí o tom aj záujem o štúdium na ZUŠ-ke v Tlmáčoch. Budeme radi, ak sa naše rady rozšíria či už o nových tanecníkov, tanecnice alebo malých muzikantov. Ved' v Plamienku je vždy veselo. Nadväzujú sa nové priateľstvá, užívame si veľa zábavy, cestovania. Za všetkým je však aj mnoho driny a potu.

Ludová hudba, tanec, spev sú silne návykové. Ak tomu raz podľahnete, ľahko sa zbavíte tak silnej závislosti. Najlepšie nezbaviť sa vôbec, užívať si túto krásnu „nerest“ pokojne aj celý život. Prajeme milým malým folkloristom z Tlmáča veľa úspechov a radosti na ceste za objavovaním slovenského folklóru.

Andrea Tkáčová a Ria Mészárošová

TRADIČNÁ TANEČNÁ KULTÚRA ZÁPADNÉHO SLOVENSKA

Zábava, tanec a spev patria k životu človeka už od nepamäti. Aj na Slovensku sa ľudia po tŕažkej práci potrebovali zabaviť a rozveseliť. Obzvlášť v tŕažkých časoch, aké sme aj tento a predchádzajúci rok zažívali, je dôležité zaspievať si či zatancovať, aj keď len virtuálne. A keďže celý marec 2021 sme ešte stále pracovali online, možnosť stretnúť sa nám poskytoval len internet. Tak sme sa aj my z praktických tvorivých dielní, workshopov presunuli k teórii – k online prednáškam, webinárom. 26. marca sme vám plánovali priniesť zaujímavú prednášku s odborníčkou na slovo vzatou, etnochoreologičkou a vysokoškolskou pedagogičkou Mgr.art. Agátou Krausovou, ArtD. na tému: Tradičná tanečná kultúra západného Slovenska. Ale ako sa hovorí: „Človek mieni, Pán Boh mení“. Nakol’ko pani lektorku zastihli neodkladné pracovné povinnosti, cez ZOOM sa nám prihovoril Mgr.art.Ing. Slavo Ondejka. Účastníkom webinára sme ho predstavovať veľmi nemuseli. Pedagóga Súkromného konzervatória v Nitre, člena odborných porôt na Šaffovej ostrohe, laureáta Šaffovej ostrohy, člena programovej rady Akademickej Nitry poznáme ako vynikajúceho odborníka v oblasti tanečného folklóru, metodiky, vzdelávania študentov konzervatória v inovatívnych procesoch v pedagogickom vzdelávaní v odbore ľudový tanec. Cieľom prednášky bolo predstaviť tradičné tance západného Slovenska. Od úvodného vysvetlenia problematiky, že tradičný ľudový tanec je tanečné a pohybové umenie, predovšetkým vidieckeho, ale aj meštianskeho obyvateľstva, má synkretický charakter, a pod. sme sa rozprávali i o tvorcoch a nositeľoch tanečného folklóru západného Slovenska, konkrétnych typoch tancov staršieho i novšieho štýlu. Teoretický výklad bol doplnený zaujímavými video ukážkami. Účastníci webináru mali možnosť sa priamo pýtať, resp. písat do chatu všetko, čo ich zaujímalо.

Mária Mészarošová

Príbeh (ne)tradičnej rodiny z Veľkých Kozmáloviec

Na ľavom brehu rieky Hron, asi 2 kilometre vzdušnej čiary od Slovenskej brány smerom na juh, rozprestiera sa rázovitá dedinka, Veľké Kozmálovce. Spolu so susednými obcami Starý Tekov, na východ Rybník a Hronské Kosihy, na sever Tlmače, patrí do deviatich tzv. čilejkárskych obcí. Prvý raz je písomne doložená v listine z roku 1322.

Dnes majú Veľké Kozmálovce približne 720 obyvateľov. Nie veľmi veľká obec, no bohatá na krásu slovenského folklóru. Obec, ktorá sa stala domovom a dôležitým životným medzníkom veľkej rodiny Vargicovcov. Rodiny, ktorá prešla mnohými aj geografickými úskaliami života. Jej korene siahajú od Hrnčiarovských Zalužian a cez spojenie s Moravou, Šiauliai (Litva), Petropavlovsk – Kurgan, Hriňová - Blato, Ožďany, Nové Zámky, Bratislava, Nový Tekov až po Veľké Kozmálovce. Prinášame vám rozhovor, v ktorom by sme chceli predstaviť aspoň troch muzikantov z tejto hudbou a folklórom „postihnutej“ rodiny. Pani Mgr. art. Angela Vargicová, jej brat Ing. Miroslav Vargic a jeho syn Miro Vargic Dis. si aj napriek pracovným a rodinným povinnostiam našli čas a pootvorili dvere do súkromia.

Kde, kedy a ako ste sa dostali k spevu/ k hre na hudobný nástroj? Venovali ste sa mu už od malička alebo ste k nemu privoňali tak spontánne? Pochádzate z rodiny, kde sa viacerí venujú ľudovej piesni.

Mgr.art. Angela Vargicová - speváčka, pedagogička

Rodičia boli učitelia. Pripravujúc sa na túto profesiu získali hudobné vzdelanie na učiteľských ústavoch. Mamka študovala v Leviciach- hrala na violu a na husle, otecko v Lučenci na klavír a organ. Pochopiteľne, že potešenie z hudby chceli dopriať aj svojim deťom. Tak, ako sme doma pestovali spisovnú slovenčinu, tak v hudbe to bola najmä klasika. Môj najstarší brat Branislav hral vynikajúco na klavír (základy dostał u p. Angely Cziczky – mnohí Levičania si na ňu isto spomenú), vyštudoval zborové dirigovanie a dlhé roky pôsobil ako dramaturg opery v Banskej Bystrici. On ma upriamil na klasickú hudbu. Julko bol vynikajúci trubkár, celý profesijný život pôsobil ako 1. trumpetista v SND a v Muzikálovom divadle v Hamburgu. On prinášal domov nahrávky jazzu, muzikálov atď. Ja som začala chodiť na hodiny klavíra k Angela nény, ktorá sa vytrápila s mojimi prvými pokusmi hry na klavír, potom prišla radosť zo spevu u p. Margitky Grébnerovej. Nám trom sa hudba stala profesiou.

Mladší brat Mirko krásne hral a hrá na husle, ako -násť ročný preferoval gitaru, mal skvelú kapelu, s ktorou okrem vlastnej tvorby ohurovali najmä poslucháčky repertoárom Elánu a trúfli si aj na Freddy Mercuryho...sестra Mária pekne spievala, harmonika a bicie patrili Rastislavovi. Mne sa svet folklórnej hudby a piesne začal otvárať počas stredoškolských štúdií v Trenčíne. Napriek tomu, že na VŠMU som študovala operný a koncertný spev, začala som účinkovať v Lúčnici ako sólistka a pedagóg speváckej skupiny, a to sa mi stalo osudným. Neskôr som v SĽUK-u pôsobila 15 rokov v tom istom zaradení. Učarovalo mi spojenie tradičnej piesne, hudby a tanca. Mala som šťastie na skvelých muzikantov a primášov, speváčky, od ktorých sa bolo čo učiť. Margita Skyvová, Hana Grelová, Anka Baková, Hanka Hulejová či Helenka Zahradníková, Pavla Ganobčíková, atď.

V každom kúte Slovenska som mala niekoho, kto vedel poradiť ohľadom slovného a hudobného nárečia, s charakteristickými zvláštnosťami. Doma „na Tekove“ to boli Irenka Števková a p. Hana Urbanová, ktoré mi vždy poradili, keď bolo treba.

Ing.Miroslav Vargic st. – vedúci ľudovej hudby Veselí chlapí

Od šiestich rokov som sa začal učiť hrať na husle, neskôr ma brat Braňo učil hrať na klavír.

Už na základnej škole (r.1968) sme sa dali dokopy traja kamaráti, dve gitary a basgitara, a v tejto zostave sme hrali ako kapela. Spomínam si, že jedna naša skúška bola prerušená chlapcami, aby sme necvičili v škole, ale aby sme išli cvičiť k nim do klubu. Tak sme gramorádio, náš vtedajší zosilňovač, preniesli na káre a skončilo sa to jednou z našich prvých zábav. Neskôr sme v Starom Tekove doprevádzali spevákov v rámci žiackych súťaží. Taktiež som hral na husliach v školskom muzikáli. V rámci cvičenia na husliach som hral aj country, keďže sa mi páčil aj tento žánr. Neskôr na strednej škole som sa venoval viac populárnej hudbe, ale aj rockovej hudbe, čo sice nebolo veľmi žiaduce, takže v súťažiach sme skončili vždy na druhom mieste, pretože sme neboli ideologicke veľmi vhodní. Ďalej som na VŠ v Mikuláši prifukol k folklóru vo FS Kožiar, kde som mal možnosť hrať na husliach. Potom nastali opäť turbulencie, keď som išiel na vojenčinu, kde som sa stretol s nemenovaným profesionálnym muzikantom, a zas to bola iná muzika, kde sme hrali hity ako Smoke on the Water, proste „Purplovky“ a podobné veci. Potom som zakotvil v 80r. v Galaxii. Túto skupinu sme po začiatocných peripetiách predsa len dali dokopy. Hrali sme najmä disco, ale aj iné žánre až po tvrdý rock. Po krátkej pauze som raz na dedinskej zábave povedal kamarátom v country kapele, že im chýbajú husle, ale ja jedny doma mám. A od country sa to postupne presunulo opäť k folklóru až k Veselými chlapom.

Miro Vargic Dis. – kontrabasista

K hudbe som bol vedený od útleho detstva, keďže hudba bola neoddeliteľnou súčasťou života našej rodiny. Akonáhle som dočiahol, aby som si sám otvoril klavír, už sa to nedalo zastaviť. Takže mojím prvým skutočným hudobným nástrojom sa stal klavír, ktorý som poctivo študoval 12 rokov. Po vzore otca som samozrejme chytil do rúk aj gitaru, vtedy došlo k tomu, že som začal aktívnejšie spievať, hoc boli pokusy už počas základnej školy, kde som bol nominovaný do speváckych súťaží. Veľkým zlomom bol moment jedného letného táboru v dedine Veľké Borové, kde sa nám prišiel predviesť koncertný majster na kontrabase. Tento nástroj mi učaroval a slovo dalo slovo, teta Angela mi vybavila kontrabas z bratrancovej kapely, súkromnú učiteľku a hurá do muziky. Samozrejme, nikto v škole nemal rád klasiku, ale to nemusím vysvetľovať, každý sa však podákuje, až keď školu skončí. Kapela však kontrabas často potrebovala, a preto ďalšou možnosťou pred kúpou nástroja bol FS Vatra. Tak som „spadol“ do náručia folklóru. V našej rodine sa mnohí venujú, ako ste povedali ľudovej piesni, musím povedať, sme veľká rodina a máme v hudobnej brandži zastúpenie od tej ľudovej až po profesionálnu na svetových pódiach. Moja rodina je pre mňa vzorom a som hrdý, že je moja!“

Čo je Vaše civilné povolanie?

Angela - Ukončila som spevácku činnosť, pokračujem v pedagogickej.

Miro st. - V súčasnej dobe som už dôchodca, ale počas profesijnej kariéry som sa venoval informačnej a telekomunikačnej technike.

Miro ml. - V „civilnom“ živote som rovnako zostal v otcových šlapajách, takže pôsobím v informačných technológiach.

Vedeli by ste si spomenúť na najsilnejší hudobný zážitok?

Angela - Hudba ma často „dostane“. Sakrálna v kostole, aj klasika v Slovenskej filharmónii alebo v opere SND. V tradičnej hudobnej kultúre je nesmierne silným zážitkom, keď množstvo ľudí začne zborovo spievať niektorú z našich krásnych piesní. Zvyčajne sa to stáva na konci folklórnych festivalov, výstupe na horské končiare, ale aj v sálach kultúrnych domov. Atmosféra takého počinu sa ma vzdy hlboko citovo dotkne.

Miro st. - Čažko povedať, každý je špecifický niečím iným.

Skutočne silný zážitok bol, keď sme s LH Veselí chlapi hrali v Novej Bani na súkromnej akcii a keď sme si na konci povedali, že napriek tomu, že je koniec a ľudia už odišli, tak sme si zahráli ešte zopár cigánskych a ľudia sa vrátili späť od áut na parket.

Takýto moment je pre muzikanta skutočne silným zážitkom.

Miro ml. - Je mnoho možností ako definovať najsilnejší hudobný zážitok. Emócia, ktorú dá človeku hudba, má mnoho zdrojov, do ktorých sa hudba transformuje. Precítiť hudbu počúvajúc ju sediac v kresle so zatvorenými očami predstavujúc si seba ako majestátneho orla letiaceho ponad Tatry, až do vyvrcholenia precítania jej sily, ktorá vytlačí spomedzi viečok slzu radosti, šťastia, obdivu a pokory je silná emócia. Taktiež môžem povedať, že zažiť rockový koncert z prvého radu je silný zážitok. Ďalšia z podôb silného zážitku je tleskajúce publikum v SND, všetko sú to skutočne silné zážitky, ktoré prežívam vďaka tomu, čo voláme hudba.

Foto Laco Meres

Aký je Váš názor na súčasné smerovanie folklóru na Slovensku?

Angela - Tradičná ľudová hudobná kultúra je myslím si dobre ukotvená v našom žití. Len sa netreba uspokojiť so súčasným stavom, lebo všetko živé treba opatrovať, sústavne sa o to starať, rozvíjať, prinášať nové prístupy a najmä vychovávať mládež k poznaniu a úcte ku kultúre, ktorú budovali naši predkovia. Všeobecne je náročné interpretovať pieseň iba podľa zápisu. Najdôveryhodnejšie je živé preberanie, poznanie prostredia, účelu, spoločenskej väzby, jazyka atď. A dôležité: Cení sa svojský prístup, vklad do interpretácie, ale za podmienky piesni neublížiť, nespotvoriť ju.

Miro st. - Odhliadnuc od toho, že vývoj prináša nové veci, to jadro by malo stále zostať. Najviac sa mi nepáči, že komercia valcuje doslova všetko. Hudobné telesá, ktoré sú dobré, až na pár výnimiek, podľahnú komercii, a to čo by sa malo hrať na svadbách alebo večierkoch pri veľkom množstve vína sa prezentuje ako nejaká „pomyslene“ nastavená latka. Ľudová zábava by mala zostať ľudovou, a smerovanie by mali udávať len tí najlepší. Prepojenie profesionálov a ľudových nositeľov skutočného folklóru však musí zostať zachované, aby sa tí profesionáli úplne neodtrhli. Ale je podľa mňa smutné, keď sa mernou latkou stáva kapela typu Senzus.

Miro ml. - Nadviažem na otca, áno, komercia ovládla svet folklóru, a žiaľ už aj na mnohých „tradičných“ miestach. Z pohľadu interpreta chápem, že každý si chce zarobiť nejaké to euro, a keď k tomu pripočítame jednu veľmi nepopolárne rozšírenú vlastnosť „kopírovanie“, dostaneme to, čo by sa dnes dalo nazvať „populárnu folklórnu scénou“. Na jednej strane som presvedčený, že do ľudovej cimbalovej hudby nepatria bicie nástroje ani „elektrický kontrabas“, no mnohí moji kamaráti v takýchto telesách pôsobia. Na druhú stranu im to ale nebudem zazlievať, pretože ich to možno živí, alebo len šikovne objavili dieru na trhu po „slávnom“ Senzuse.

Ktorý región na Slovensku je/bol pre Vás hudobne najfajžie „uchopiteľný“?

Miro st. - Na to sa nedá jednoznačne odpovedať, každý má svoje špecifiká. Každý má niečo svoje, fajčko povedať, čo je najfajžie. Poviem tak, kto nežije v Tekovskom regióne, tak Tekov dobre nezahrá. „Polá“ (zlá/nepochopiteľná) tekovská harmónia pre ľudí z iných regiónov je len fajčko zahrateľná. Keď sa do toho zahryznete, môžete sa k tomu priblížiť. Jedna vec je však zahryznúť sa, druhá pochopiť a tretia cítiť. Ja napríklad nikdy nezahrám cigánsku pieseň tak, ako ju zahrá cigánsky primáš.

Miro ml. - Vďaka môjmu pôsobeniu v rôznych folklórnych súboroch som mal možnosť hudobne prejsť takmer každý región. Najfajžie som uchopil a uchopujem doteraz ten môj, Tekovský, pretože v ňom žijem, neustále ho nasávam a objavujem jeho tajomné zákutia. Je to tak, že región, v ktorom žijete, budete objavovať do konca života, no zároveň ste jeho súčasťou, a tak ho budete aj vytvárať. Je to nikdy nekončiaci kolobej folklórneho života regiónu.

Často spolu ako rodina hrávate?

Angela- V súčasnosti je naša veľká rodina roztrúsená po Slovensku. Zvykli sme sa raz do roka stretnúť koncom leta v starotekovskej Bažantnici. Spoločný obed, hudba, spev, tanec, rozhovory. Minulý rok sa nám to nepodarilo.

Miro st.- V ostatnom čase sme sa naozaj videli menej. V čase „Corona-éry“ boli stretnutia veľmi obmedzené.

S kým by ste si radi zahrali?

Miro Vargic st.- Dobrí muzikanti sú tolerantní, takže by určite neboli problém zahrať si s ktorýmkolvek z nich. Najradšej by som si zahral s ľuďmi, ktorých uznávam, a zahral by som si s nimi tak, že by som im len podľakoval, za to čo urobili, čo mi dali, a za to, že urobili svet lepším.

Miro Vargic ml.- Rád si zahrám s každým, kto si rád zahrá so mnou. Považujem za dôležité, aby každý, kto hrá s niekým ďalším na hudobný nástroj, mal voči tomu druhému rešpekt a úctu. Je jedno, či je to „kšeftárska“ partia, kapela na koncertnom pódiu alebo orchester, pokiaľ tam niečo z toho chýba, je to zlé.

V mene našich čitateľov d'akujem a želám ešte veľa tvorivých súl, zdravia, pohody a radosti zo spoločných stretnutí. A tým samozrejme nemám na mysli len tie vaše rodinné, ale aj s nami, ktorí vás radi počúvame, ktorí si radi s vami zaspievame.

Mária Mészárošová

TAKÍ SME Medzinárodný folklórny festival

THIS IS US International Folklore Festival

8. – 12. september 2021

„Medzinárodný folklórny festival Takí sme je špecifický a jedinečný svojho druhu v Nitrianskom kraji. Patrí medzi jeden z festivalov na Slovensku, ktorý sa organizuje pod hlavičkou a so statusom C.I.O.F.F., čím je zaručená jeho vysoká umelecká úroveň a organizačná kvalita“.

Za dvanásť rokov svojej existencie sa festival kvantitatívne, ale najmä kvalitatívne rozrástol. Divákom i účinkujúcim ponúka každoročne zaujímavú programovú štruktúru. Hlavným partnerom podujatia je od roku 2016 Fond na podporu umenia. Hlavným organizátorom je od roku 2008 Regionálne osvetové stredisko v Leviciach (ďalej len ROS). Nemalou mierou sa na financovaní festivalu podieľa aj Fond na podporu kultúry národnostných menšíň či NSK, napokolko je okres Levice národnostne zmiešaným regiónom. Riaditeľkou festivalu je Alžbeta Sádovská a programovou riaditeľkou je tento rok prvýkrát Mária Mészárošová, metodička ROS. Podujatie sa bude konať pod záštitou poslanca Národnej rady SR a podpredsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja Mariána Kéryho.

Sme pevne presvedčení, že kultúra je na regionálnej úrovni nesmierne dôležitá. Je jedeným z najdôležitejších pilierov nášho života. Práve v regionálnej kultúre môžeme vidieť našu silu. Kontinuálna snaha o skvalitňovanie programovej ponuky, čoraz väčší počet zaujímavých a podnetných sprievodných podujatí určených pre všetky vekové kategórie sa opláca vo zvyšujúcej sa návštevnosti festivalu. Kvalitné organizačné a personálne zabezpečenie, rozsiahla propagácia prispievajú k stabilite a skvalitňovaniu festivalu a následne i k zvyšovaniu povedomia verejnosti o jeho význame a hodnote. Každý rok sa festival snažíme organizovať v inej obci či meste nášho okresu. Naším zámerom a cieľom je dostať do povedomia všetkých obyvateľov nášho regiónu tradičnú ľudovú kultúru, prehľbovať medzinárodné vzťahy a priateľstvá, šíriť povedomie o regiónoch Tekova a Hontu. Najdôležitejšou a najvýznamnejšou úlohou festivalu je však to, že spája. Spája moderné s tradičným, zábavu so vzdelávaním, kultúru s umením, ale najmä spája ľudí z rôznych krajín, s rôznymi záujmami.

Podujatia sa zúčastnia folklórne kolektívy predovšetkým z krajín V4:

SLPT Žerotín zo Strážnice/ČR

FS Bihari Janos/HU

FS Miquesia Tirana/AL

Zespol Regionálny Mystokwianie/PL

Veľký priestor v dramaturgii podujatia je ponechaný domácim folklórnym súborom či skupinám. Je im daný dôstojný priestor na prezentovanie ich videnia miestneho folklóru tak, ako sú s ním zziť odmalička vo svojej obci.

Spoluorganizátormi tohtoročného 13.ročníka festivalu sú obce a mestá nášho okresu: **Ipeľský Sokolec (8.9.), Šahy (8. a 11.9.), Veľké Kozmálovce (9.9.), Levice (10.9.), Čankov (11.9.), Pukanec (12.9.)**, kde sa festival počas piatich dní podujatia koná. Bez ochotnej a profesionálnej spolupráce obcí a miest, by sa podujatie takého rozmeru ako festival Takí sme nesporne je, organizovať nedalo.

Počas piatich dní prebehne šesť galaprogramov, dva výchovné koncerty, jeden krojovaný spríevod, prehliadka gastronomických špecialít, tradičný jarmok ľudových remeselníkov spojený s tvorivými dielňami, slávnostná svätá omša, dve živé pozvánky. V podrobnom programe sa dočítate, ktoré programy prinesieme online, napokolko je situácia a opatrenia ohľadne covid 19 stále premenlivá. Zabezpečíme ale kvalitnú prezentáciu zahraničných účastníkov formou galaprogramov, na ktorých už pracujeme. Odvysielané budú podľa harmonogramu v Levickej televízii, na YouTube a FB ROS. Veríme, že domáce súbory sa predstavia podľa plánu „prezenčne“

„Naším cieľom je priniesť plnohodnotné programy folklórnych súborov obyvateľom. Prispejeme k oživeniu kultúrnych domov v obciach a sprístupníme obyvateľom rôznych sociálnych vrstiev tradičnú ľudovú kultúru“.

STREDA
8. september
Ipeľský Sokolec a Šahy

9.00 VÝCHOVNÝ KONCERT ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským v Ipeľskom Sokolci
účinkujú: DFS Tekovanček a ĽH DFS Tekovanček, DFS Kyjovánek ČR (online)
vstup voľný

11.00 VÝCHOVNÝ KONCERT ZŠ Janka Krála Šahy
účinkujú: DFS Tekovanček a ĽH DFS Tekovanček, DFS Kyjovánek ČR (online)
vstup voľný

18.00 ONLINE GALAPROGRAM
účinkuje: **SLPT Žerotín zo Strážnice/ČR**
(FB a YouTube ROS Levice, Levická televízna spoločnosť s.r.o.)

ŠTVRTOK
9. september
Veľké Kozmálovce

10.30 ŽIVÁ POZVÁNKA CS Dituria Levice
účinkuje: ĽH DFS Tekovanček a FS Tekovan
vstup voľný

17.00 GALAPROGRAM DK Veľké Kozmálovce
slávnostné otvorenie festivalu, privítanie, príhovor starostu obce Mgr. Tomáša Bátu
účinkujú: FSS Veselí chlapi, FS Vatra Seniori
vstupné dobrovoľné

18.00 ONLINE
účinkuje: **FS Bihari Janos/HU**
(FB a YouTube ROS Levice, Levická televízna spoločnosť s.r.o.)

účinkujú: medzinárodní účastníci z Maďarska (Bihari Janos), Poľska (Zespol Regionálny Mystokwianie), Čiech (Kyjovánek, Strážnica, SLPT Žerotín Strážnica) a Albánska (Friendship Tirana)
/info o medzinárodných účinkujúcich vyššie/

PIATOK
10. september
Levice

15.00 ŽIVÁ POZVÁNKA na Námestí hrdinov
účinkujú: Spojené huky Slovenska, FS Tekovan
vstup voľný

17.00 GALAPROGRAM CK Junior Levice
účinkujú: Spojené huky Slovenska, FSS Trnky, UFS Mladost
vstupné dobrovoľné

20.00 ONLINE
(FB a YouTube ROS Levice, Levická televízna spoločnosť s.r.o.)
účinkujú: medzinárodní účastníci z Maďarska (Bihari Janos), Poľska (Zespol Regionálny Mystokwianie), Čiech (Kyjovánek, Strážnica, SLPT Žerotín Strážnica) a Albánska (Friendship Tirana)
/info o medzinárodných účinkujúcich vyššie/

SOBOTA
11. september
Šahy a Čankov

10.00 JARMOK ĽUDOVÝCH REMESELNÍKOV A TVORIVÉ DIELNE

Hlavné námestie Šahy, Dni kultúry v Honte Šahy

Tradičnými sprievodnými podujatiami bude šahanský jarmok a remeselnícke trhy na Hlavnom námestí, v rámci detského dvora budú k dispozícii ľudové hry, tvorivé remeselnícke dielne pre deti a rôzne iné atrakcie.

13.30 GALAPROGRAM Hlavné námestie Šahy

účinkujú: **RFS Romano Jilo, FSS Vrbovianka**
vstup voľný

17.00 GALAROGRAM Čankov

účinkujú: **RFS Romano Jilo, FSS Vrbovianka**
vstupné dobrovoľné

18.00 ONLINE

účinkuje: **FS Friendsip Tirana/AL**
(FB a YouTube ROS Levice, Levická televízna spoločnosť s.r.o.)

NEDEĽA
12. september
Pukanec

9.30 SLÁVNOSTNÁ SVÄTÁ OMŠA

Evanjelický kostol v Pukanci
vstup voľný

10.00 KROJOVANÝ SPRIEVOD domácich folklórnych súborov a skupín

DFS Lisna, FSS Bazalička, FS Volosan
sprievod od evanjelického kostola ku katolíckemu
vstup voľný

10.45 SLÁVNOSTNÁ SVÄTÁ OMŠA

Farský kostol sv.Mikuláša v Pukanci
vstup voľný

15.00 GALAPROGRAM

slávnostné otvorenie, príhovor starostu obce Ing. Jána Rievaja
účinkujú: **DFS Lisna, FSS Bazalička, FS Volosan**
ochutnávka gastronomických špecialít, výstava ovocia a zeleniny „Podákovanie za úrodu“
vstupné dobrovoľné

17.00 ONLINE

účinkujú: **Zespol Regionálny Mystokwianie/PL**
(FB a YouTube ROS Levice, Levická televízna spoločnosť s.r.o.)

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným partnerom
podujatia je

KULT MINOR
FOND NA PODPORU KULTÚRY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

U. fond
na podporu
umenia

podrobnejší program a viac informácií o účinkujúcich nájdete na www.roslevice.sk a FB ROS Levice

zmena programu vyhradená

VÝTVARNÁ TVORBA A REMESLÁ

AKO NA FLIPBOOK

V marci sme vám priniesli online workshop AKO NA FLIPBOOK pod vedením lektorky Marcelky Kotrašovej Štrbovej. Marcelka je pedagogička výtvarného odboru Základnej umeleckej školy Pála Kadosu v Leviciach a už dlhé roky spolupracuje s našou ROSkou na rôznych výtvarných projektoch.

A čo je to flipbook?

Je to malá pohyblivá knižočka alebo mini blok. V ňom je ukrytá animácia jednoduchého príbehu. Jeho tvorca si ho musí vymyslieť, nakresliť veľa obrázkov a potom ich pomaličky dať do pohybu - animovať. Animácia všetko oživuje, zobúdza a dáva veci do pohybu. Postavička alebo kresbička sa hýbe, bodka skáče, všetko okolo nás sa pohybuje. V kine si zmeny jednotlivých obrázkov ani nevšimneme. Ako by sme aj mohli, vedať sa striedajú raketovou rýchlosťou 24 obrázkov za sekundu! Film - to sú obrázky v pohybe a zmenu vnímame ako plynulý pohyb. Na tom istom princípe funguje aj flipbook - malá knižočka, v ktorej rýchlym listovaním vytvoríme dojem pohybujúcej sa postavičky, veci alebo prostredia. Kedže je jeho výroba celkom jednoduchá, môžete si ho vytvoriť hravo a jednoducho doma. Tvorba flipbooku nelimituje žiadnu vekovú kategóriu. Vytvoriť ju môžu detičky samé alebo za pomocí rodičov, staršie deti, dospelý, ale aj skúsení kresliari. Veríme, že video bude pre vás jednoduché, popisné, inšpiratívne a po jeho vzhliadnutí dostanete chut' tvoriť. Marcelka vám dá skvelé typy a prevedie technikami a rôznymi skratkami ako si jeho tvorbu zjednodušíť a zabaviť sa pri jeho tvorbe. Pozrite si video a nakreslite svoj vlastný flipbook, prípadne nám zanechajte odkaz, čo by ste chceli aby sme si pre vás pripravili v budúcnosti.

Vladimír Budzák

Ako kresliť komiks

V marci sme vám priniesli online prednášku s výtvarníkom Martinom „Cucom“ Luciakom s názvom Ako kresliť komiks. Stavili sme na tému, ktorú sme u nás ešte neprezentovali. Komiks je značenie pre sekvenčne usporiadanú postupnosť obrázkov

v tzv. paneloch, ktorá sprostredkúva informácie. Najčastejšie rozpráva príbeh alebo opisuje nejaký dej. Martin je podľa jeho vlastných slov slobodný umelec, výtvarník, ilustrátor, grafik. Autor niekoľkých ilustrácií a obálok so žánrovou tematikou, ale i detských knížiek. Otec niekoľkých komiksových príbehov. Nakreslil tiež storyboard k úspešnému filmu Červený kapitán a kresbou sa podielal na najúspešnejšom video vtipno-vzdelávacieho projektu Baštrng Mor-ho! V mal'be sa venuje najmä figurálnej tvorbe.

Vo voľnom čase sa snaží o ideál harmonického súladu a využenosť fyzickej a duševnej sily. Zaujíma ho predovšetkým telo a ľudská anatómia. Vo video môžete vidieť prierez jeho tvorbou, a hlavne prečo vzniklo toto video, typy a nápady ako začať s kreslením komiksu, čoho sa vyvarovať, ako si rozložiť strany, kol'ko okien by strana mala mať, kde umiestniť bubliny s textom a kol'ko strán by na začiatok mohol komiks mať. Komiks sa dnes považuje aj za samostatné umenie či žánier, kde ide o spojenie literatúry a výtvarného umenia. Toto devätnásť minútové video si môžete pozrieť na našom You Tube ROS Levice, ale aj FB stránke ROS Levice. Odkazy na Martinovu tvorbu nájdete na konci videa. Dúfame, že vás prednáška natoľko zaujala, že sa niektorý z vás v budúcnosti stanú tvorcami komixov. S Martinom chystáme spoluprácu aj na ďalších projektoch. Prajeme veľa nápadov.

Vladimír Budzák, ROS Levice

GRAFFITI ABC

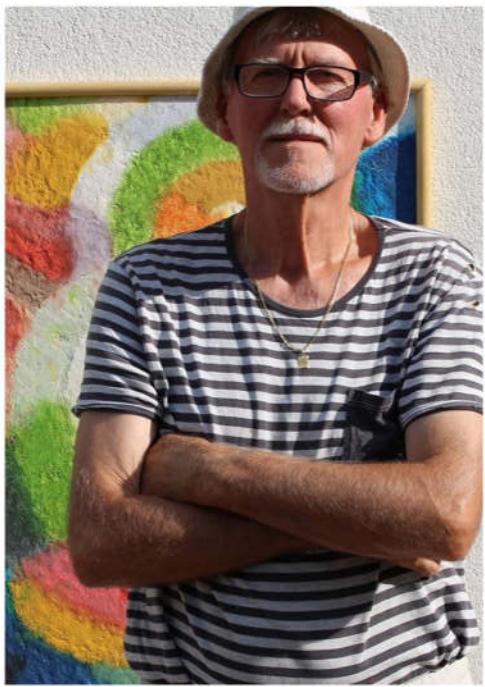
V rámci výtvarnej tvorby sme vám v marci priniesli netradičné inštruktážne onlive video zamerané na tvorbu graffiti. Všetko sa začína od troch písmen, ktoré si vyberiete a začnete rozvíjať ich tvar ceruzkou na papieri. My sme si vybrali písmená reprezentujúce naše Regionálne osvetové stredisko v Leviciach: ROS. Video nepopisuje, kde graffiti vznikli, kto ich vytvoril, ale len ich tvorbu od papiera až po malbu na legálnu stenu. Vo videu nájdete typy ako písmená tvoriť, od základných tvarov paličkového písmena, ako ho zhrubnúť, ale aby stále zostało čitatelné a základný tvar zachovaný. Ako ich k sebe radíť a vypínať prázdný priestor medzi nimi, ako pridávať detaily k písmenku, pätky, polkruhy, čiary a všelijaké nielen geometrické tvary. Druhá časť videa pozostáva z malby na stenu. Ako si pripraviť podklad, preniesť skicu z papiera na stenu, akou farbou si ju predmalovať, aké nástavce na sprej používať, ako písmenko vyfarbiť, obtiahnuť, pridať tieň a pozadie. A nakoniec pári malých detailov pridať k celej malbe na stene, a tak ju aj ukončiť. Dúfame, že video zaujme mladých umelcov. Možno ich inšpiruje ku kvalitnejcej a krajšej tvorbe na legálnych stenách a možno zaujme aj laikov, ktorí sa doteraz nestretli s podobným návodom/videami, ale len s hotovým dielom na stene. Výsledok si môžete pozrieť naživo na legálnej stene zberného dvora v Leviciach pri Podlužianke, na ulici Ku Bratke 5189. Chceli sme poukázať na TO, že graffiti môžu a vedia byť premyslené umelecké diela autorov na plochách, ktoré sú pre legálne graffiti určené. A nie vandalizmus v uliciach. Samozrejme, autorov môžeme len inšpirovať. Video si môžete pozrieť na našom YouTube kanáli ROS Levice alebo FB stránke ROS Levice. Prajeme kopec kreatívnych nápadov pri vašej tvorbe a budeme radi aj za vašu spätnú väzbu pri našich videách. Lektorom bol Vladimír Budzák, metodik pre výtvarnú tvorbu našej ROSky a za kamerou a strihom bol nás grafik Boris Beláni.

Vladimír Budzák

Imrich Laco umelec z nášho regiónu

Pán Laco, ako a kedy ste sa dostali k umeniu? Ako dlho sa mu už teda venujete?

Asi od siedmej triedy ZŠ som rád kreslil a maľoval. Motivovala ma k tomu paní učiteľka výtvarnej výchovy. V deviatke mi rodičia kúpili kufříkové olejové farby – „mánesky“, začal som maľovať na plátno, ale viac menej ako samouk. V knižnici som si požičiaval knihy s výtvarnou tematikou, páčilo sa mi renesančné umenie, ale upútali mňa hlavne impresionisti. Z našich umelcov som najviac obdivoval Martina Benku. Prihlásil som sa aj na ŠUP v Bratislave, avšak neprijali ma. Vzťah k maľovaniu a všeobecne k umeniu ma neopustil. V priebehu strednej i vysokej školy som vytvoril obrazy s krajinnými motívmi z môjho rodiska pri Novej Bani, tiež aj niekol'ko abstraktov. Väčšinu som daroval, niečo i predal. Počas môjho pracovného života od roku 1977 do 2013 som mal asi tri niekol'komesačné obdobia, keď mi olejové farby už chýbali, tak som popri zamestnaní vytvoril niekol'ko obrazov a daroval som ich svojim priateľom k sviatku.

Máte aj umelecké vzdelanie, alebo ste samouk?

Klasické umelecké art-vzdelanie nemám, ale snažím sa vzdelávať vo výtvarnom umení aj na akademickej úrovni. V roku odchodu do kategórie seniorov som sa prihlásil na univerzitu tretieho veku na UKF v Nitre na študijný program „Dejiny výtvarného umenia a výtvarná tvorba“ I. a II. cyklus. Pod vedením pedagógov, profesionálnych výtvarníkov, som absolvoval dva trojročné študijné programy. Okrem olejomaľby ma zaujala tvorba s akrylovými farbami, ako aj práca s textilom pri tvorbe textilných tapisérii, tzv. arttexov.

Aké techniky preferujete vo svojich dielach a odkiaľ čerpáte námety?

Dlhé roky som tvoril len olejomaľby na plátno. Na UKF Nitra som začal maľovať s akrylom, ktorý je pre mňa univerzálnejší a v súčasnosti ho používam na farebné tónovanie recyklovaného rozomletého papiera vo vodnom kúpeli. Farebnú zmes potom podľa svojich námetov a skíc nanášam na podklad, ktorý tvorí hustá sieťovina spevnená sololitom. Výsledkom je zaujímavo štruktúrovaný obraz, zjavne odlišný od klasického plošného akrylu. Na záver obraz fixujem matným hodvábnym lakom. Môj výtvarný pedagóg na UKF mi postup pri mojej práci hodnotil ako autorská kombinovaná technika. Vysvetliť celý postup práce by zabralo veľa miesta. Na prezentácii výsledku prikladám obrazy Chalupy pri lese I., II. a Do kopca. Námety čerpám z prírody, tam je všetko.

Musíte niekedy sám seba prehovárať do tvorby?

Maľovanie obrazu na objednávku zvládam, ale demotivuje ma to. Vytráca sa určitá spontánnosť vlastného pohľadu a k tomu ešte aj ten termín ukončenia tiež nepomáha. Keď sa mi akože nechce, vtedy sa venujem inej práci okolo domu, ale vždy sa k dokončeniu diela vrátim. Mám však asi dva obrazy, ktoré nikdy nedokončím, ale tie nebudú nikomu chýbať.

Máte typické prvky podľa ktorých by sme vaše dielo vedeli ihned spoznať?

Moje pôvodné olejomaľby i akrylové obrazy nemajú punc výnimcočnosti, nazval by som ich „stredný prúd“ blízky impresionizmu. Obrazy, ktoré tvorím posledné dva roky autorskou kombinovanou technikou z recyklovaného papiera tónovaného akrylátom sú istotne rozdielne oproti bežnej maliarskej technike. Vidieť na nich určité vrstvenie farebných tónov a ich prelínanie, ktoré sa nedá dosiahnuť klasickou maľbou štetcom, resp. špacítkou.

Koľko Vám asi trvá maľovanie jedného obrazu?

Mám obrazy väčšieho formátu, ktoré som akrylom vytvoril za jeden deň. Ale mám aj také, ktoré som robil niekol'ko mesiacov i rokov. Obraz, ktorý som slúbil jednej mojej rodinnej priateľke k päťdesiatke, som s prestávkami robil 10 rokov. Tak jej ho teraz darujem k šesťdesiatke. V podstate maľujem iba vtedy, keď je to pre mňa potešením a dobre stráveným časom. Spravidla pri tvorbe počúvam hudbu, ktorá ma inšpiruje.

Ste aj dlhoročným účastníkom Výtvarného spektra. Zapájate sa, alebo zapájali ste sa aj do iných výtvarných súťaží? Mali ste už aj svoju autorskú výstavu?

V marci 2017 a 2018 som mal dve autorské výstavy výtvarných prác absolventov univerzity tretieho veku v UKF Nitra. Vystavoval som spolu s tromi spolužiackami v nádhernom prostredí levickej synagógy. V regionálnej súťaži Výtvarné spektrum Visual ART 2020 a 2021 som získal ocenenia za diela vytvorené autorskou kombinovanou technikou a za dielo tvorené technikou arttexu.

Máte svojich oblúbených autorov?

Mne sú blízki impresionisti, obdivujem aj Dalího. Z našich slovenských maliarov je to pán Benka a pán Brunovský.

Ako je na tom podľa Vás slovenské výtvarníctvo? Sledujete ho vôbec?

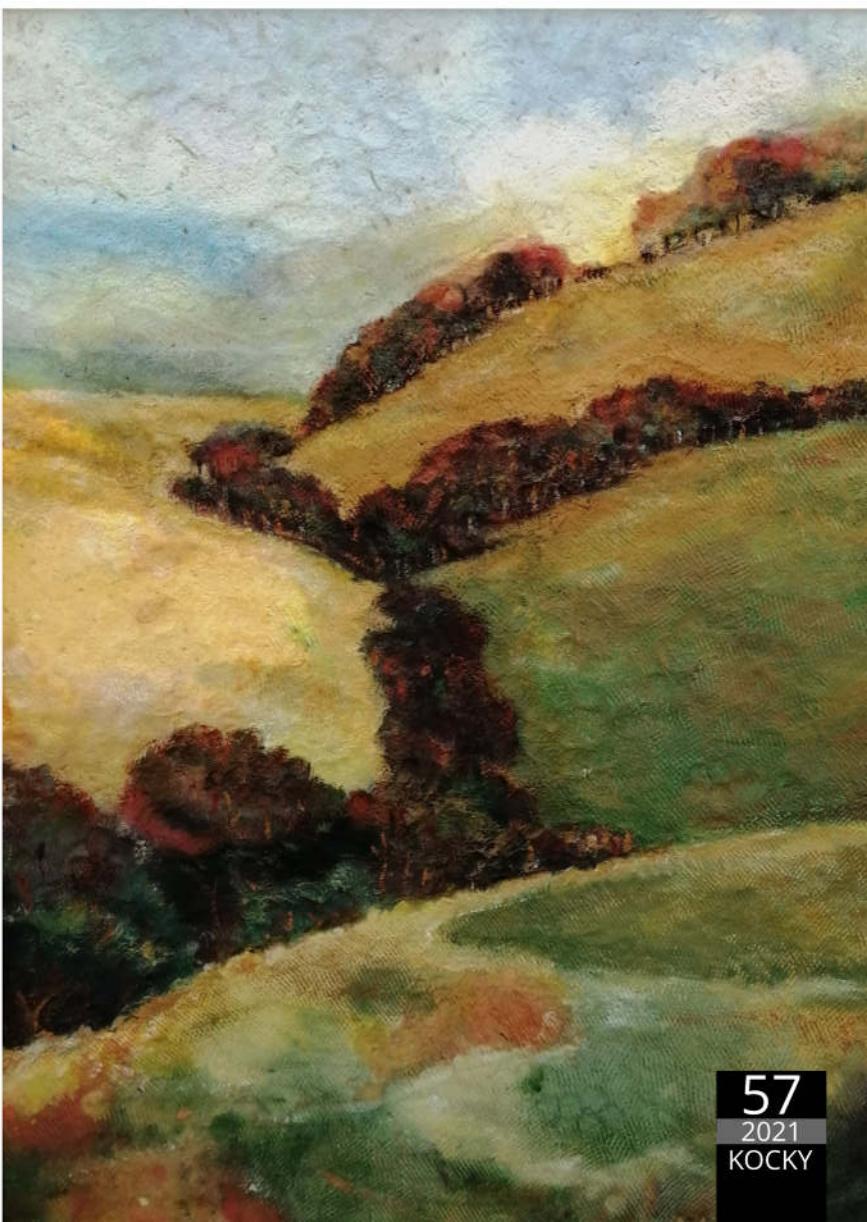
Súčasní výtvarníci to nemajú ľahké, ale verím, že dozrieva čas, kedy ich spoločnosť ocení. Také spoločenstvo ľudí, ktoré nemá korene v tradícii a umeleckej tvorbe vo všetkých jej formách určite viazne a nenapreduje.

<https://www.facebook.com/imrichart>

ALBUM S TVORBOU

<https://www.facebook.com/media/set?vanity=imrichart&set=a.100306794696180>

Vladimír Budzák

VZDELÁVAME UMENÍM REMESELNÉ WORKSHOPY

Po uvoľnení opatrení a nastaveného covid kultúrneho semaforu sa nám konečne podarilo v máji a júni stretnúť a absolvovať tak pätnásť remeselných workshopov. Išlo o sériu remeselných workshopov v rámci projektu Vzdelávame umením, ktorý podporil Fond na podporu umenia. Ich náplňou je naučiť sa, alebo priblížiť účastníkom rôzne remeselné techniky pod vedením odborných lektorov a stráviť tak pri umeleckej práci voľný čas.

Remeselné workshopy prispievajú k tomu, aby si ich účastníci vytvárali a prehľbovali vzťah k tradičnej ľudovej kultúre, prispievajú k rozvíjaniu špecifických zručností a kreatívneho myslenia.

Cieľom je všestranné vzdelanie človeka, ktorý má okrem iného

poznať tradície, história a kultúrne dedičstvo svojich predkov.

Ľudové remeslá sprevádzajú ľudstvo od pradávna. Ich výsledkom sú produkty, s ktorými sa v súčasnosti stretávame prevažne v múzeach, na výstavách, v predajniach s ponukou tradičnej umeleckej výroby, na trhoch a jarmokoch. Sú to prevažne zvyšky z toho, čo po dlhé stáročia zabezpečovalo väčšinu životných potrieb človeka.

Uskutočnili sme workshopy : práca s hlinou - keramika / lektorka Slavka Prevendarčíková / a práca s prírodným materiálom – pedig / lektorka Zlatica Turčeková/.

Je niekoľko techník ručnej výroby keramiky. Na našich workshopoch sme využívali hlavne modelovanie z hrudy a modelovanie z plátov. Modelovanie z hrudy je najlepšou technikou na zoznámenie sa s hlinou. Je vhodná pri modelovaní malých objektov. Hlina musí byť dokonale premiesená a musí obsahovať dostatok vlhkosti. Modeluje sa z hrudy mäkkej hliny, do ktorej sa vtláčením kolmo palcom vytvorí jamka. Hlina sa stláča tlakom palca dole, potom do strán a zároveň sa masa hliny zoslabuje a vytláča smerom hore. Postupne sa rotačnými pohybmi jamka prehlbuje a tvaruje, pričom sa dbá na rovnometernú hrúbku steny. Vzniknutá nádobka, prípadne iný tvar sa domodeluje pomocou špacitle, noža a vlhkej hubky. Technika modelovania z hrudy je jednoduchá a predsa ponúka rozmanité možnosti tvarov – uzavreté, guľaté, vajcovité, miskovité, deformované, atď. Techniku možno kombinovať s ďalšími technickými postupmi, napr. s plátkmi, valčekmi.

Modelovanie z plátov je technika, ktorou sa dajú zhotoviť takmer všetky druhy keramiky. Z hlineného plátu sa vytvárajú predmety valcovitého i hranatého tvaru. Plát sa vytvára vyváľaním hrudy hliny na podložke pokrytej látkou. Na výrobu rovnometerného plátu sa používajú drevené vodiace lišty, ktoré sa položia pozdĺž. Vzdialenosť lišti musí byť menšia než šírka valčeka. Dreveným valčekom sa prechádza po vodiacich lištách a plát hliny sa stláča na rovnakú hrúbku, ako je hrúbka lišty. Z pripraveného plátu sa dajú vyzerať tvary podľa šablóny a zostavovať jednotlivé časti k sebe pomocou šlikru.

Presne takto pracovali vo fáze modelovania naše účastníčky workshopov. Prv než sa nejaký hlinený predmet stane skutočnou keramikou, treba ho vypaliť v peci. Vypáľovanie je fascinujúca udalosť pre každého keramikára. Bez ohľadu na to, aký spôsob vypáľovania si zvolil, keď po výpale otvára pec, zakaždým prežíva silné emócie.

Po usušení výrobkov a ich vypáľovaní v keramickej peci sme pristúpili k druhej fáze výroby, a to je glazovanie. Glazúry sa považujú za najzáračnejšiu oblasť tvorby keramiky. Nanášajú sa rôznymi spôsobmi tak, aby vytvorili zaujímavé hrubé alebo tenké vrstvy. Sú určené na zušľachtenie povrchu keramických výrobkov, zaistujú nepriepustnosť, zvyšujú chemickú a mechanickú odolnosť a zlepšujú estetické vlastnosti (farebnosť, lesk a pod.). Je niekoľko spôsobov glazovania, ako napr. striekaním, polievaním alebo ponáraním, na našich workshopoch využívame techniku glazovania štetcom. Mäkké a široké štety sú vhodné na plošný nános glazúry, tvrdé štetyce so špičkou na jemné ozdoby. Na pokrytie povrchu sa nanášajú aspoň dva nátery. Pred nanášaním druhej vrstvy musí byť prvá vrstva suchá. Tento spôsob glazovania je vhodný na malé plochy. V mesiaci máj sme sa na keramických workshopoch stretli trikrát, bolo to 20.5., 24.5. a 26.5. Na týchto troch stretnutiach sa účastníčky zoznamovali s materiálom, lektorka zadala úlohu vyrobiť si popisné číslo na dom alebo na dvere. Druhou tému bola mydelnička a závesná dekorácia. Pod jej vedením sa im to skutočne podarilo a výrobky sa následne dva týždne voľne sušili pred prvým výpalom v keramickej peci. V mesiaci jún sme pokračovali dňa 1.6., 3.6. a 7.6. tiež výrobou z hliny. Vyrobení sme si misky, podnosy, vázy, šálky, obkladačky a svietniky. Medzi tým sa výrobky opäť sušili a nakladali priebežne do pece a páli. Po prvej fáze výroby a druhej fáze vypáľovania výrobkov sme pristúpili k tretej fáze, a to glazúrovanie. Bolo to v termínoch 10.6., 15.6., 18.6., 21.6., 23.6. a 29.6. Účastníčky workshopov sa pod vedením lektorky zoznámili aj s touto technikou. Mali k dispozícii veľmi širokú škálu odtieňov glazúr, ktoré nanášali štetcom. Počas týchto workshopov sa priebežne už aj naglazúrované výrobky nakladali do pece, čo bola posledná, štvrtá fáza výroby.

Po absolvovaní týchto workshopov prišiel deň, kedy si účastníčky prišli prevziať už hotové výrobky. Ich emócie sa ani nedajú opísať. Bola to veľká radosť, spokojnosť a chut' pokračovať v tejto práci aj naďalej.

Workshopy na tému práca s pedigom mali tiež veľký úspech. Uskutočnili sa v dňoch 10.6. a 17.6. v priestoroch ROS v Leviciach pod vedením odbornej lektorky Zlatice Turčekovej.

Pletenie košíkov bola v minulosti typická zimná činnosť. Koše sa plietli nielen z vŕbového prútia, ale aj zo slamy, kukuričného šúpolia či koreňov niektorých stromov ako borovica, agát. Koše v minulosti slúžili hlavne ako pomôcky pri práci okolo hospodárstva. Preto boli hlavne účelné. Používali sa napr. pri krmení hydiny, dobytka, pri zbere úrody, lesných plodov, prípadne na prenášanie bremien. V každej dedine sa dal nájsť človek, ktorý vedel pliesť košíky. Neskôr dochádza k zániku pletenia výrobkov z prútia, keďže sa do popredia dostali plasty.

V súčasnosti je oblúbeným materiálom na pletenie pedig - vnútorná časť liany /popínava palmová rastlina/ Calamus Rotang, u nás známa pod názvom ratan. K základnému materiálu začiatočníkov patrí pedig a pevné dno. Pedig môže byť prírodný alebo farebný, pevné dno zo sololitu, HDF dosky - jednostranne laminovaná doska, prípadne dno svojpomocne vyrobené z kusa plávajúcej podlahy. Na ozvláštenie a ozivenie výpletu sa používajú pedigové šény, pedigové šnúry, ozdobné šnúry z vodného hyacintu, papiera a morskej tráv, korálky. Tieto potreby na pletenie je možné zakúpiť z internetových obchodoch na to určených a niektoré z nich si môžeme vyrobiť aj sami ako spomínané pevné dno alebo farebný pedig z prírodného pedigu jeho zafarbením.

Účastníčky týchto workshopov si odnášali domov okrem nimi vyrobených košíkov, podnosov, rôznych iných tvarov aj krásny pocit z príjemného tvorivého strávenia voľného času.

Slavka Prevendarčíková

VISUAL ART 2021

Výtvarné spektrum

Regionálna súťaž a výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby

VÝTVARNÉ SPEKTRUM je celoštátna postupová súťaž neprofesionálnej výtvarnej tvorby, ktorá poskytuje amatérskym výtvarníkom priestor na ich prezentáciu. Výtvarné spektrum je jediné podujatie svojho druhu na Slovensku, ktoré podporuje rozvoj neprofesionálnej výtvarnej tvorby v celej jej žánrovej rozmanitosti – v kresbe, grafike, maľbe, plastike, úžitkovej tvorbe, a tak isto aj práce intermediálneho charakteru. Vyhľadáva a snaží sa podporovať talenty. Okresnej súťaže sa tento rok zúčastnilo 20 autorov a prispeli 59 dielami. Výstava sa tento rok presunula z galérii a výstavných plôch do virtuálnej prehliadky na internete, ktorú si môžete pozrieť na našej webovej stránke, ale aj facebook stránke. Odborná porota pod vedením Akad.mal. Karola Felixa rozhodla takto:

1. skupina: autori od 15 do 25 rokov

A. kategória - maľba

Ocenení: Balogová Lucia, Chovanová Zuzana, Pišáková Daniela

Čestné uznanie: Školník Ľudovít

B. kategória – kresba a grafika

Čestné uznania: Mozdík Miloš

Pišáková Daniela

C. kategória - plastika

Čestné uznanie: Mozdík Miloš

E. kategória - digitálna tvorba, intermédia atď...

Ocenení: Balogová Lucia, Báčinská Kristína, Ye Qiao Li

2. skupina: autori nad 26 rokov

A. kategória - maľba

Ocení: Frtús Michal

Čestné uznanie: Laco Imrich

Krajská súťaž výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby Nitrianskeho kraja 58. ročník sa tento rok konala v Tribečskom osvetovom stredisku v Topoľčanoch a taktiež si ju viete pozrieť online. Naši postupujúci výtvarníci sa umiestnili takto:

1. skupina: autori od 15 do 25 rokov

A. kategória - maľba

Čestné uznanie: Balogová Lucia, Chovanová Zuzana

B. kategória – kresba a grafika

Čestné uznania: Mozdík Miloš

E. kategória - digitálna tvorba, intermédia atď...

Ocenení:

2. skupina: autori nad 26 rokov

A. kategória – maľba

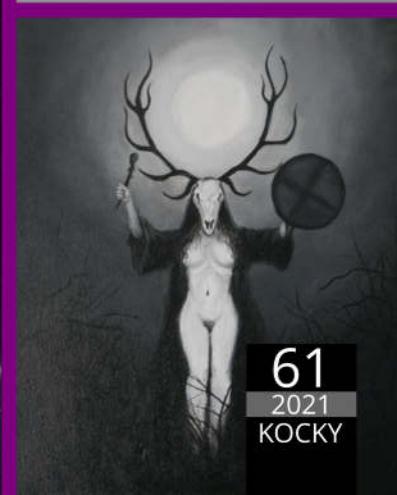
Ocenení: Frtús Michal

3. skupina: autori bez rozlíšenia veku

Čestné uznanie: Balogová Lucia

Ocenení autori ďalej postupujú do celoslovenského kola, ktorého organizátorom je prvýkrát naše Regionálne osvetové stredisko v Leviciach. Je to pre nás nová výzva, ktorú verím, zvládneme na jednotku. Srdečne pozývame! Uskutoční sa 8.10. do 31.10. 2021 v levickej synagóge a v Tekovskom múzeu v Leviciach. Netradične, na dvoch miestach, ktoré sú od seba vzdialené 100 metrov. Tešíme sa na stretnutie.....

Vladimír Budzák

VÝTVARNÉ A REMESELNÉ KREÁCIE V MÁJI A JÚNI

Úspešný projekt výtvarné a remeselné kreácie ROSka organizuje už 6 rok, a to za podpory Fondu na podporu umenia v priestoroch Mira Office v Leviciach. Podujatie je určené pre všetkých, ktorí majú chuť vyskúšať si nielen tradičné, ale aj moderné a aktuálne výtvarno-remeselné techniky. Lektorkou bola Gobő Korpás Judit.

25.5. sme vytvárali umeleckú paletu za pomoci mix médií. Každý z účastníkov si mohol doniesť aj svoje materiály, ktoré na paletu vedel použiť, a tak vznikali pekné a originálne diela.

8.6. sme sa opäť stretli a vytvárali darčekovú krabičku. Na hotový produkt, krabičku, sme za pomoci štetca nanášali špeciálne lepidlo a na to určenú farbu. Fénom sme produkt vysušili, aby sme dosiahli „vintage povrch“. Za pomoci modulitu sme vytvárali ornamentálne vzory, ktoré sa lepili na veko a finišovali voskovou pastou.

Z dôvodu maľovania a kresleniana na textil, na praktickú plátenú tašku, sme sa a radosťou stretli **22.6.** Lektorka nás oboznámila aj s technikou prenosu kresby (transfer) na tašku za pomoci špeciálnych ceruziek. Okrem nádherných tulipánov spontánne vznikli ďalšie prírodné motívy, ktoré zdobia tašku.

29.6. sme maľovali lampičku. Po precíznom predkreslení motívu na papier sme si ho vlepili do lampičky. Slúžila nám ako skvelá šablóna. Prvým krokom bolo „vytiahnuť“ si ju linkovou farbou, aby sa nám farebná výplň určená pre maľovanie na sklo nerozotrekala mimo nášho nákresu. No a na záver ju stačilo zapnúť, aby sa rozosvetila. Vznikli nádherné diela. Opäť sme sa niečo naučili, a tak plnohodnotne trávili voľný čas. V našej fotogalérii nájdete finálne diela: www.roslevice.sk

Vladimír Budzák

58. ročník celoštátej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby

VÝTVARNÉ SPEKTRUM

8.10.-31.10.2021

Synagóga Levice, Tekovské múzeum Levice

vernisáž 8.10.

17:00 Synagóga Levice

3 workshopy: 9.10.-10.10.2021

VIAC INFO:

0918 949 539 | roslevice.sk | [/roslevice](#)

hlavný organizátor

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

ROSS
REGIONÁLNE OSVETOVÉ STREDISKO
V LEVICIACH

podujatie z verejných zdrojov
podporil a hlavným
partnerom podujatia je

U.

fond
na podporu
umenia

VYHĽASOVATEL
A ODBORNÝ GARANT

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM

 /roslevice
roslevice.sk

